

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ.

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Actualități.

Crăciunul nostru.

Cu mulți ani în urmă s'au deschis cerurile și Ingerii au venit „pe o rază curată,” cântând: „Mărire ntru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și ntre oameni bună'nvoire.”

Era aceasta alarmă divină, prevestitoare a unei ere noi de viață sufletească, căci martorii oculari ai acestei vedenii sfinte, — păstorii și oile lor — au descoperit la marginea unui deal, într'o peșteră scundă un copil nou născut, despre care prorocii și Scriptura vorbiră că va veni „să ne mântuiescă.”

De fapt, s'a născut Isus Cristos.

Strămoșii noștrii aveau motivul să se bucure; ei trăiau încă sub impresia proaspătă a prorociilor și când au înțeles că s'a'ntrupat din Fecioara și Om s'a făcut, nu numai poporul ci și Impărații s'au grăbit să-și depună omagiile la picioarele noului născut împărat al Impăraților.

Filosofia adâncă a credinței adevărate, pe un moment relevată de misticismul nepătruns a veșniciei, a doborât orice rază de indoială în sufletul incarnat al omului și nu i'a dat răgaz o clipă — atunci când a înțeles că s'a coborât pe pământ filosoful ca-

re avea să ne descopere taina pe care o doream de veacuri. Și tocmai de aceea bucuria a crescut căci Dumnezeu, consecvent promisiunii Sale. Și-a jertfit pe Fiul Său pentruca să ne procure o rază de mângăere și să ne arate scopul vieții. Și acest impuls de o deosebită măreție ni l-au transmis și nouă din generație în generație, care ne spune, că ntradevăr odată, — demult — a fost pe pământ Fiul lui Dumnezeu și creștinii își amintesc cu pietate în fiecare an, la Crăciun, momentul nașterii Sale din Fecioara în peștera Vifleemului.

Asistăm și acuma deci, la praznicul acesta mare care, în zilele noastre trebuie să-l facem cu mai multă credință cu mai mare convingere. Căci lăsând la o parte preocupările de toate zilele și rotindu-ne privirea spre tărâmul sufletesc, ne vom uimi mult de descoperirea lugubră și dureroasă și de constatarea că se zguduie temelia moralei și a credinței noastre.

Incursiuni de tot felul de curente certate cu Dumnezeu, încercări primejdioase de luptă cu veșnicia, — care tot mai puternică rămâne decât noi, — și înșfârșit răstălmăciri de percepte ori porunci sfinte; sau cine știe, — omul e slab, — poate, chiar o mică rază de îndoială a pătruns prin cutele nezăbrelite ale celui slab de credință. Avem fiecare din noi nefericita ocazie, ca să zic așa, de a ne convinge că azi, mai mult decât altădată ne vine a crede că omul va învinge natura și se va plasa în veșnicie așa cum este în carne și oase, scutindu-se de a-și mai face bilanțul faptelor vieții, după care va urma răsplata.

O ce rătăcire!... Mici suntem și slabi ca să putem isbândi și lucrul cel mai cuminte este, să ne resemnăm la soarta ce ne-a croit-o Ziditorul nostru atunci când i-am călcat porunca, căci numai oameni

suntem, și-apoi datori suntem să reântoarcem talantul împrumutat odată. Și să nu credem că nu va veni timpul scadenței.

A sosit din nou Crăciunul. Creștinul curat și împăcat cu sine se bucură. Și aceasta bucurie o împărtășește cu sinceritate semenilor săi, demonstrând astfel cât de adânc efect și ce rol binefăcător au asupra omenirii „pacea și buna învoire“ care s'a scoborât din cer, aducându-o pentru noi Ingerii chiar dela Dumnezeu, ca dar pentru nașterea Fiului Său.

Stați puțin!... Amară soarta omului și dureroasă viață a comunității ar fi, dacă i-ar lipsi pacea și buna învoire.

Și Dumnezeu a dovedit lumii acest lucru.

Tocmai când oamenii își pleacă capul, obosiți de munca unui an întreg, când natura se pregătește de odihnă, când codrii adorm și câmpiile se învălesc cu plapoma curată a zăpezii, iar aerul a amuțit, lăsând loc liniștei și păcei; tocmai atunci a găsit momentul potrivit pentru coborârea pe pământ, ca să arate că nu valorează nimic gălăgia și fasturile ci tăcerea și fapta săvârșită în liniște este singura care folosește tuturor.

Așa ne apucă Crăciunul în fiecare an.

Satele noastre românești se trezesc pe-o clipă, cu toată greutatea troanelor, spre a-și arăta și ele bucuria la „acest praznic luminat“. Căci poporul românesc s'a născut creștin și a avut parte de grele încercări în viața sa, și numai prin credință ne explicăm mistică sa existență. Si cine știe, poate chiar de aceea să bucură atât de mult la Crăciun și la celelalte sărbători mari, încât se leapadă de orice sentiment care dejosește și-și revarsă tot tezaurul sufletului în mijlocul obiceiurilor și tradiției străbune, re-

înviind chiar întregul epizod dumnezeesc prin frumoase cântări de stea și minunate colinzi, din miezul cărora se pot trage adânci învățături.

Manifestarea aceasta se săvârșește sub cea mai curată pietate și nu-și uită nici de datorințele creștinești ce are față de sine și față de toți membrii familiei sale.

Așa e românul.

E poporul care pentru fiecare eveniment are un obicei, o tradiție și ține la ele ca la orice lucru scump.

Nu voesc a repeta aceea ce am mai spus odată, dar doritorii de frumos și pitoresc să se coboare în seara sfântă într'un sat românesc și vor vedea că un popor care e capabil să serbeze aceasta seară cu atât de duioasă dar înaltă demnitate și cuviosie se vor convinge că nu poate fi rău dar nici necredincios.

Așa am apucat din moși strămoși și așa știm să prețuim lucrurile cari es din ogașul comun. Și cei ce se predind a deține un destin, — moral și sufletească, — al acestui popor, să nu lase, — dacă'l înțeleg, — să treacă pe neobservate acest moment de manifestare sufletească și să prindă tot ceea ce e frumos și nobil din el, pentrucă mai târziu când vre-o mână neagră sau gând rău ar încerca să zădărnicească tot rostul tradițiunilor strămoșești și al obiceiurilor reinviorătoare, să aibă cu ce să se lupte. Căci să nu credem că nu se poate întâmpla vre-un rău. Am văzut cum în aceste zile se profanează atât de ușor tot ceea ce e sacru și tulburătorii vieții, cari urmăresc distrugerea sufletelor și intronarea anarhiei vor încerca și pe aceasta cale să-și atingă scopul.

Dea D-zeu dar, ca acest nou Crăciun, să aducă

cu sine elixirul unei noi vieți, mai curate mai creștine și deci mai nobile; reintinerirea virtuților creștine și cunoașterea adevăratului rol ce-l are omul în lume, deosebit de al celorlalte vietăți.

Și din filosofia colindelor, ce se vor cânta în noaptea cea Sfântă să ne rămână intipărit în inimă, că taina care a făcut să fim noi românii, — a fost credința în Dumnezeu și Fiul Său Isus Cristos, — care acum se naște și aceasta taină ne-a scăpat și ne va mai scăpa dela multe rele și urgii.

Avem dar mare trebuință de credință. Fără ea nu se poate menține echilibrul sufletesc. Și dacă ne vom nizuia a pătrunde semnificația sărbătorii de acum, vom înțelege și mai mult care ne este menirea. Atunci mai ușor ne vom putea înfrăți și ridica deasupra răului și atunci...

Nașterea lui Cristos ne va aduce mult folos!

Măeriște, Crăciunul din 1930.

Traian Cionfi.

Crăciunul.

A sosit Crăciunul. Fiecare om a uitat de necazurile cotidiene și se pregătește de sărbătoarea bucuriei, Ziua de mare sărbătoare a Nașterii Mântuitorului. Aniversare milenară a faptului capital că, în această pământească vale a plângerii, a binevoit să se pogoare, mângâitor și răscumpărător, Fiul lui Dumnezeu. Este zestrea cea mai scumpă a sufletelor noastre. Este patrimoniul fericit cu care biruim adversitățile vieții și ne pregătim de sosirea morții.

„Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, s'a pogorât din ceruri și s'a întrupat dela

Spiritul Sfânt și din Maria Fecioară s'a făcut om". Așa zicem și credem, așa mărturisim în fața noianurilor ispitei și ale durerii. Ținem să fim mereu creștini și din această cauză, în fiecare sfârșit de Decembrie, ne aducem aminte că, Isus s'a născut dintr'o feciora modestă, în ieslea unui staul de vite. Ne aducem aminte prin diferite obiceiuri, de revolta și prigoana deslănțuită de Irod, contra copilului care luase întruchipare omenească ca să mântuiască lumea.

Nici-o sărbătoare a anului n'are atât farmec, nu s'a putut pecetlui în sufletul tuturor generațiilor creștinești, cum este Crăciunul. Este sărbătoarea cea mai mult dorită de copii. Ea ridică, inima copiilor la cele mai înalte idei nobile și dă tuturor bogată materie spre serioase și veselitoare cugetări. Ea face să simțim vrednicia omenirii întru noi înnoită și să cunoaștem, că prin dânsa am dobândit norooasa biruință peste toate făpturile pământului.

E noapte. Noaptea binecuvântată, noaptea sfântă, noaptea Nașterii Domnului Cristos, noaptea de Crăciun.

Cât întunec n'a luminat noaptea acesta, câtă negură n'a spulberat Lumina acestei nopți. Această noapte cea mai sfântă, e noaptea când cerul se îmbrățișează cu pământul, e noaptea în care D-zeu se aplecă până la om și se face asemenea lui.

Pământul tresare înviorat—în fiecare an—de fiorul darului împlinit; iar în cerul plin de bucurie îngerii cântă în stihuri divine epopeea nopții acesteia: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu; pe pământ pace și între oameni bună învoire.”

Este cântecul îngerilor de acum 1930 de ani, când zăcea în iesle cel nou născut, acela căruia și însuși filozofii dela Răsărit i-au adus daruri. Acela, din

...pe noaptea se respirau razele luminei, cari
...peste maica sa și se împărția în tot ținutul
departe până la marginea pământului.

De lumină a fugit noaptea cu întunerecul său.
Această lumină ne luminează și nouă și ne umple
inimile noastre de mulțumirea milei cerești, căci acu-
ma nu ne mai aflăm în întunerecul credinței idolești, ci
în adevărată cunoștință a omenirii.

În noaptea de Crăciun copilărescul suflet trăiește
într-o lume minunată, îngerii se preumblă la dânsul
cu daruri și el nu poate să nu gândească, că este
o mână ne văzută și Dumnezeiască, care îi aduce
lui fel de fel de jucării.

La o școală unde se face serbarea „Pomului de
Crăciun” cu cât freamăt de entuziasm primește fieca-
re elev, un dar din traista prefăcutului „Moș Crăciun”.

La noi vine Crăciunul mamă? sunt întrebările
naive ale copiilor, iar mamele în desmerdările lor de
mame își mângâie copilașii, că dacă vor fi buni și
ascultători va veni. Și Moș Crăciun cu barbă albă
vine, vine în fiecare an și a venit și acum.

Fieștecare se pregătește de sărbătoare în adevăr,
dar sărbătoarea aceasta, în fiecare casă e parcă cea-
sul de reculegere. A venit Crăciunul și acum, dar
nu Crăciunul bucuriei, ci Crăciunul tristeții.

Crăciunul crizei generale. Și nicăiri nu se vede,
nu răsare mai evidentă această stare sufletească de-
cât în lumea bieților funcționari. Unde este Crăciunul
de altă dată? Crăciunul belșugului, Crăciunul calta-
boșilor, Crăciunul focului prietenos din sobă, al lini-
ștei și al petrecerii generale, s'a dus! Am avut acu-
ma un an Crăciunul așteptărilor, avem acum anul
acesta Crăciunul bilanțurilor bine verificate, Crăciunul
trist al echilibrului bugetar. Biet Crăciun al bugetului

echilibrat! Crăciun trist. S'au înfrățit pentru prima oară satele și orașele, dar nu în bucuria evocării nașterii copilului sortit să fie Mântuitorul, ci s'au înfrățit într'o comună mizerie.

Resemnați și triști ca un cer fără nici'o zare luminoasă fiecare funcționar să întrebăm pe mama noastră a tuturor — care este Patria: — La noi vine Moș Crăciun mamă?

Gârceiu, Crăciunul din 1930.

Lazăr Cosma
inv. dir.

In chestiunea revistei.

In adunarea generală a «Asociației învățătorilor» din județul nostru, ținută în Zălau, la 15 Nov. a. c. dl *Ioan Cleja*, inv. in Carei, a pus în discuțiune chestiunea desființării revistei «Școala Noastră». Și cum problema a fost eronat prezentată, și sprijinită cu argumente subiective, destul de transparente, din cari rezultă evident intențiunea de denigrare și distrugere noi, cari i-am dat viață și prin munca noastră cinstită și neprecupețită am susținut-o și condus atâta timp, cu multe greutate și jertfe, găsim de necesar a reveni asupra propunerii, deoarece nu putem admite, ca după 7 ani de existență și muncă folositoare și bine apreciată de către mulți bărbați cu înțelegere, să se creieze în jurul ei o atmosferă, care să o distrugă într'un mod atât de sumar, fără ca să fie înlocuită cu altceva mai potrivit și mai bun, pentru învățământul din județ. Vor fi bune ele și alte reviste, dar noi credem, că ale noastre mai bine ne pot servi interesele.

Inainte de a intra în meritul chestiunii, ținem de cuviință pentru mai buna înțelegere, să reamintim pe scurt unele împrejurări din trecut, cari ne-au determinat să scoatem revista. Vom aduce în legătură trecutul cu prezentul, ce să se evidențieze scopul, ce am urmărit și mijloacele întrebuintate și să se poată da o interpretare adevărată propagandei contra revistei. Este departe de noi gândul și de a ne justifica pe noi și de a influența pe cetitori.

După unire bărbații de școală erau preocupați de atâtea probleme mari școlare și culturale, cari toate cereau înfăptuire. Dar ele trebuiau mai întâi agitate și răspândite. In acest scop se cereau mijloace potrivite, cari pe lângă graiul viu nu puteau fi altele decât ziarele și revistele. Graiul fiind limitat, revistele aveau menirea să pătrundă chiar și in cele mai ascunse locuri.

Aceleași gânduri ne muneau și pe noi, intemeitorii revistei. Vedeam și simțeam, că fără o revistă, — fie ea cât de modestă, — nu putem face față multelor cerințe și nu putem desvolta o muncă sistematică și integrală. Revista era și pentru școala sălăjană o mare necesitate. Deci am întemeiat-o și am muncit pentru ea și în ea in nădejdea, că facem un serviciu bun și folositor școalei și neamului. Unde erau in urmă cu 7 ani, și ce muncă pozitivă făceau atunci și mai târziu cărților de azi?

Prin înființarea revistei nu urmăream scopul de a ne adânci in teorii științifice și subtilități pedagogice, ci de a indica : chestiunile și problemele școlare și culturale, cari se ridicau la suprafață după unire ; relele și lipsurile de cari suferea școala și învățământul ; mijloacele de luptă pentru delăturarea lor și a pune la îndămână dascălimei sălăjene o tribună dela care să aibă puțința de a-și spune părerile, iar oficialității un organ de legătură cu școala, sustras cu totul de sub orice influență de interes personal.

Ce să putem da revistei autoritatea cuvenită, am adunat in jurul ei bărbați cu trecere in învățământ : revizori școlari, director de liceu, profesori de școala normală, directori și învățători, primari cari pot face cinste ori cărei reviste. Aceștia au lucrat cu dragoste și fragere de inimă.

Lupta ce am dat nu a fost ușoară, și dacă totuși am putut răzbi prin toate obstacolele, pe lângă dorul de mai bine, ne-a mai indemnat și bunele aprecieri cu cari a fost onorată revista din partea multor bărbați cu autoritate. Amintim numai pe d-l profesor universitar, O. Ghibu, din Cluj, care de câte ori are ocaziune să vorbească cu subsemnatul ori redactorul revistei, niciodată nu uită să spună câteva cuvinte bune despre revistă și să ne incurajeze. Și dl. O. Ghibu este o autoritate la noi in chestiuni școlare.

După cele premerse se vedem motivele în baza cărora d-l I. Cleja, din încredințarea subsecției Carei — nu cumva în urma inițiativei sale? primită în adunarea, ținută în ziua de sf. Dumitru, — de sigur din considerație față de d-l revizor școlar, să nu poată participa la adunare având onomastica, deși dânsul dorea, — cere indirect desființarea revistei.

Din motivarea făcută în adunare să desprind următoarele: 1. «Școala Noastră» este prea scumpă și abonamentul obligatoriu pentru învățători; 2. se dau onorare lunare de 5—6 mii lei colaboratorilor; 3. nu este redactată de învățători, fiind și directorul și redactorul ei în afară de cadrele corpului didactic primar; 4. nu este redactată conform cerințelor învățământului fiind prea locală și 5 nu publică circularele «Asociației» și articolele învățătorilor. În consecință să nu mai fie obligatoriu abonamentul pentru învățători, ci să se oblige la abonarea revistei «Școala și Viața.»

Vom examina motivele de mai sus ca să vedem seriozitatea și tăria lor.

1. Abonamentul pentru învățători este 250 Lei, iar pentru comitetele școlare 400 Lei pe an. La aparință o fi ea mare sumă aceasta, dar trebuie să se ia în socotință, că tirajul este mic, abia circa 800 exemplare pentru abonați, tiparul scump și că mulți dintre învățători și comitetele școlare nu achită abonamentul, dar mai cu seamă, că în fiecare an dăm mai multe pagini decât la câte ne-am obligat (24-32) cu 2-300, material de actualitate, ordine, instrucțiuni etc. Trebuia să se mai cugete și la aceea dacă se pot azi cumpăra 750 pag. cu 250 Lei?

Abonamentul obligatoriu nu s'a făcut de dragul revistei, ci din interese oficioase, ca Revizoratul și Comitetul școlar, al căror organ oficios este, să poată aduce la cunoștința tuturor celor interesați ordinele care îi privesc. Atâta jertfă se poate aștepta dela fiecare membru a unei corporațiuni pentru interesele serviciului și al său propriu.

2, Onorare de 5—6 mii Lei se plătesc colaboratorilor *la an și nu lunar*, cu excepția redactorului, care beneficiază de îndoițitul acestei sume având și însărcinarea de a se îngriji de corectura revistei. La aceste ne-a constrâns necesitatea, deoarece azi numai poate munci nimeni fără plată, ori face muncă de mântuială.

Tot ce privește revista să face cu aprobarea comitetului care se convoacă în fiecare an. El controlează și aprobă gestiunea anului expirat, statorește bugetul anului următor și ia hotărârile necesare în interesul revistei, hotărâri cari se execută fără nici o abatere.

La ședințe ia parte și d-l Sim. Oros, președintele secției, care este membru în comitet. Și chiar pentru aceasta ne miră faptul, că în adunare a putut trece sub tăcere afirmațiile neadevărate și nu s'a simțit dator să facă rectificările cuvenite, dacă nu de dragul adevărului, cel puțin în interesul demnității adunării, care a fost mult scăzută de felul cum au decurs desbaterile în ședința de după amiază.

3. Redactarea și conducerea revistei se face de către un comitet, constând din: subsemnatul, fost învățător și revizor școlar ca director; un director de liceu ca redactor; un revizor școlar actual, fost învățător; doi profesori de pedagogie; un subrevizor școlar și trei învățători din județ. Un singur membru nu este de pe alte meleaguri. Cum dar de și directorul și redactorul sunt afară din cadrele corpului didactic? Și cum de nu sunt potriviți, când cei mai bătrâni au la spate un trecut, iar dintre cei mai tineri unii studii universitare, iar alții activitate îndelungată în învățământ? Se poate concepe că aceștia să nu aibă atâta autoritate și îndreptățire la conducerea revistei câtă ar avea un învățător?

Este adevărat, că redactorul nu face parte din corpul didactic primar, dar ca profesor secundar tot om de școală este. și a fost chemat la conducerea revistei de către fondatori și reprezentanții învățătorilor fără a fi solicitat aceasta situație.

Pe noi nu interese materiale ori personale ne leagă de revista și suntem aplicați ori când să dăm locurile altora cu singura condițiune: să fie mai *destoinici* decât noi.

Cât erau de edificați unii asupra revistei, se vede din faptul, că un «orator» nu știa nici cine este directorul revistei, dar omul avea păreri și nu putea să nu glăsuiască.

4. N'am cruțat nici osteneala și nici cheltueli, ca an de an să putem aduce revistei toate îmbunătățirile, pe cari le credeam necesare. În coloanele ei am dat loc tuturor chestiunilor școlare, culturale, sociale etc. de interes general. Am scutit-o de certuri, chestiuni personale și alte rele. Din coloanele

nele ei a transpirat dragostea și o largă înțelegere față de binele deobște, pe care l'am servit totdeauna cu credință.

Cel-ce examinează împărțirea și conținutul revistei, orb trebuie să fie ca să nu vadă, ca revista s'au ocupat de toate chestiunile, ce pot interesa învățământul, școala și pe învățători. Că s'au scris și chestiuni locale este natural, fiindcă nu puteam trece cu vederea nici peste ceea-ce s'a făcut ori trebuia să se facă la noi, fiindcă de multe ori și chestiunile locale au caracter general. Altfel absentam delă datorie.

Ca să poată cineva afirma, cunoscându-le toate acestea, că revista nu este redactată amăsurat cerințelor învățământului și că are caracter local, trebuie să fie ori lipsit de simțul realității și de judecata sănătoasă, ori condus de patimă.

5. Este lipsită de temei și afirmația, că n'am publicat circularele etc. a „Asociației Învățătorilor“ din județ. Controlându-se conținuturile revistei se va constata contrarul. Am publicat chiar și ultimul raport general pentru care s'au cerut bani dela învățători pe motivul neadevărat, că am denegat publicarea lui. Și ce este mai interesant, broșura pentru care s'au încasat câte 10 Lei, s'a tipărit cu zațul rămas dela revista fără știrea noastră. Deci după un ne adevăr și o incorectitudine.

Am primit și am publicat cu bucurie toate articolele bune, primite dela învățători, ba în ultimii doi ani am început a distribui și oncrare modeste pentru ele. Noi, cei din fruntea revistei am scris mai puțin, ca să putem da loc mai mult învățătorilor. Și constatăm cu mândrie că învățătorimea a meritat aceasta considerațiune. Dar nu tot ce se scrie se poate și publica. Poate că d-l I. Cleja veleități de acaste va fi având. Ceară și noi vom publica bucuroși, ca să se vadă cum trebuie să nu se scrie un articol, mai ales de către aceia, cari au curajul să critice.

Noi nu suntem străini de a primi unele sugestii referitoare la conducerea și îmbunătățirea revistei și respectăm părerile altora dacă acelea sunt serioase și binevoitoare.

În adunare s'a uitat de tot faptul, că „Școala Noastră“ este și organul oficios al revizoratului și comitetului școlar jud., și că li s'ar fi convenit și acestora în cuvânt de ascultare. cu atât mai mult, cu cât cel din urmă contribuie și cu subvenție la susținerea revistei. Cei ce se girează de conducători

trebuie să aibă și simț de dreptate, care aduce cu sine respectarea drepturilor altora. Este adevărat însă, că atunci nu se poate face demagogie.

Aceia cari au încercat să distrugă revista după un trecut de 7 ani, să nu uite, că menirea învățătorilor nu este munca negativă, ci cea pozitivă. Ei nu pot distruge, ci trebuie să creeze. Altcum pagubă de osteneală.

* * *

Am arătat în cele de mai sus starea reală a lucrurilor, punând toate afirmațiile d-lui I. Cleja în lumina lor adevărată.

De încheiere: Trecutul și activitatea noastră școlară ne îndreptățește să cerem mai mult simț bun și dragoste pentru adevăr, și — de ce să nu o spunem pe față? — mai multă corectitudine în discutarea unor chestiuni, cari privesc interesele școlii și demnitatea învățătorimei, la cari noi ținem mai mult decât unii preinși conducători ai ei.

Ioan Mango.

directorul revistei,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apel către intelectualii satelor

Cu prilejul înființării „Arhivei de folklor“ a Academiei Române.

Poporul român fiind un popor de țărani, adevărata noastră civilizație caracteristică este aceea pe care o păstrează încă pătura țărănească. Ea constituie — după cum susține un mare învățat, Dl George Vâlsan — «certificatul nostru de noblețe națională».

Sub această civilizație se înțeleg toate manifestările spirituale și materiale ale poporului nostru de la țară: de la cântece, basme, obiceiuri și supersitiții, până la casa și uneltele lui de muncă, așa cum le-a apucat din strămoși.

Interesul pentru aceste manifestări este destul de vechiu în țara noastră, mai ales interesul arătat față de partea spirituală (folklor). Totuși, o colecționare mai sistematică și o conservare bazată pe norme științifice a mărturiilor civilizației noastre populare nu s'a făcut decât pentru părtea ei materială și mai ales pentru arta populară: aceasta prin muzeele etnografice sau de artă națională. Nici un fel de intervenție

prezentând garanții de continuitate, n'a căutat încă să rezolve culegerea sistematică a literaturii, obiceiurilor și credințelor poporului român.

Incercările de până acum în această direcție nefăcându-se independent, ci împreună cu altele, de natură filologică sau etnografică, acestea din urmă au sfârșit prin a domina, înăbușind începuturile de culegere sistematică a folklorului nostru.

Civilizația nivelatoare de astăzi, școala, gazetele, armata, administrația, precum și urmările sociale ale războiului, fac ca datinile, doinele și tradițiile vechi să dispară pe zi ce merge. Pierderile lor fără de urmă trebuie împiedecată, cât mai e vreme și anume prin organizarea imediată a culegerii.

În alte țări, cu o civilizație populară poate mai puțin interesantă decât a noastră, s'a început de zeci de ani culegerea sistematică a materialelor de folklor, centralizarea și publicarea lor. Această operă s'a făcut prin așa numitele «Arhive de folklor». Rezultatele obținute, în special în Finlanda, Danemarca, Norvegia, Estonia, Germania, Suedia, etc., sunt de o netăgăduită importanță.

Academia Română, cea mai înaltă instituție culturală a țării, luând cunoștință de aceste rezultate și conștientă de valoarea națională și științifică a folklorului, a înființat, în toamna acestui an, o «Arhivă de folklor». Ea va funcționa la Cluj, în localul «Muzeului Limbei Române», instituție care se ocupă cu cercetări de caracter asemănător.

Scopul «Arhivei de folklor» a Academiei, este în primul rând organizarea culegerii sistematice a materialelor folklorice românești. Ea își va forma o rețea de membri corespondenți, cari să-i poată comunica materiale folklorice din toate părțile țării. Pe măsură ce materialele intră la «Arhivă», ele sunt inventariate și catalogate (după numele culegătorilor), clasificate după cuprins și după ținuturile de unde au fost culese.

Ce se va face cu aceste materiale? Parte din ele, cele mai interesante și mai puțin cunoscute, vor fi publicate, în măsura posibilităților financiare. Restul se va păstra la dispoziția cercetătorilor cari studiază folklorul românesc.

Academia Română și-a făcut pe deplin datoria înființând «Arhiva», dotând-o cu o subvenție anuală și trimițându-i co-

lecția ei de manuscrise folklorice. Ea mi-a făcut deosebita cinste de a-mi încredința direcția «Arhivei.» Conștient că un astfel de așezământ nu-și poate îndeplini scopurile propuse decât asigurându-și colaborarea intelectualilor satelor în special a învățătorilor și a preoților, întâiul meu gând a fost să mă adresez D-Voastră.

Pentru salvarea materialului nostru folkloric, învățătorii și preoții sunt într'adevăr cei mai indicați. În primul rând prin faptul că sunt cei mai aproape de popor și în contact zilnic cu el. În urma acestei legături de fiecare zi, țăranul are încredere în ei, își desleagă limba în prezența lor și nu se închide ca în fața culegătorilor de la oraș, de pildă. De altfel și până acum, intelectualii satelor s'au distins în chip deosebit pe terenul culegerilor de folklor; vom aminti pe câțiva din cei decedați: Mihai Lupescu, unul din întemietorii bătrânei «Șezătoare», Ioan Pop Reteganul, C. Rădulescu-Codin, Simion Teodorescu-Kirileanu și Șt. Tuțescu.

Nu mă îndoiesc că între învățătorii și preoții de astăzi, se vor găsi destui cari să urmeze pilda nobilă a acestor culegători ai comorilor poporului nostru de la țară.

Mulți din D-Voastră ați cules de sigur din satele în care profesăți, cântece, obiceiuri, povești și alte materiale folklorice. Ele zac de multă vreme, uitate într'un saltar.

Nu le lăsați să se prăpădească, sau să zacă în uitare. Unii din D-Voastre se gândesc poate să le publice în revistele noastre de folklor. Din nenorocire, vremurile tot mai grele prin cari trecem, au pus capăt rând pe rând: «Șezătoarei», «Comoărei satelor», «Sufletului Oltenesc» și lui «Tudor Pamfile», «Isvorașul» și «Doina» n'au mai apărut de multă vreme și se sbat probabil între viață și moarte. Nădejdea publicării materialelor Dv. în aceste reviste, este deci neîntemiată. Iar problematica lor publicare în ziarele de provincie, unde nimeni nu le descopere, însemnează pentru știința românească, numai pierdere. Astfel stând lucrurile, cel mai potrivit este să le trimiteți fără întârziere «Arhivei» Ea va primi și va păstra cu recunoștință chiar contribuțiile cari la întâia vedere ar părea lipsite de importanță; cărți vechi de cântece populare, caete de doine, ale D-Voastră sau ramase dela numere de gazete vechi sau nouă cuprinzând materiale folklorice românești, fotografiile luate în satul D-voastră sau în altele, reprezentând tipuri, porturi, case, obiecte sau obiceiuri țărănești.

Vă rugăm călduros să începeți să culegeți fără întârziere, folklorul satului D-voastă *In acest scop veți primi în curând din partea noastră chestionare precise referitoare la anumite obiceiuri, credințe sau genuri de literatură populară, la cari Vă rugăm să ne răspundeți cu datele din ținutul D-Voastră.*

Am dori mult să cunoaștem de pe acum cari sunt intelectualii satelor pe cari putem conta în această operă de culegere a folklorului românesc și cari vor deveni membri corespondenți ai «Arhivei.» Iată pentru ce așteptăm ca cei convingși de importanța acestei inițiative, de atât de mare interes național și științific, să ne scrie, anunțându-și colaborarea. La rândul nostru promitem să răspundem, fie prin poștă, personal, fie prin revistă — când e vorba de chestiuni cari pot interesa pe mulți — celor ce ne întreabă, cari au nedumeriri sau cer sfaturi. De asemenea vom da în fiecare an trei premii, unul de 2000, altul de 1500 și al treilea de 1000 Lei, pentru cele mai bune culegeri ce vor intra. Nădăjduim chiar ca unora din culegătorii, cari se vor arăta mai statornici și mai pricepuți, să le putem oferi peste câtva timp mici ajutoare pentru a putea cerceta cutare sau cutare ținut și a ne comunica folklorul lui. In anul viitor «Arhiva» va scoate și un buletin (revistă), în care se vor publica în afară de culegeri interesante și sfaturi pentru culegători. Buletinul se va trimite gratuit celor cari se vor înscrie de pe acum ca membri corespondenți, cari ne vor trimite culegeri sau vor răspunde chestionarelor noastre.

Nu putem încheia apelul nostru fără a aminti încă odată că materialele noastre folklorice nu pot fi salvate de la pierdere fără concursul intelectualilor de la țară. Că studiile noastre folklorice nu se vor putea face decât pe baza acestor materiale. Că altcum, cunoașterea desăvârșită a fiivilizației tradiționale, a neamului nostru va rămânea, cine știe până când.

Este deci o datorie națională, din care învățătorii și preoții trebuie să-și facă o mândrie, ca să culegă cât mai bine. Prin ei folklorul românesc trebuie să aibă cât mai curând posibil, în fiecare sat, pioneri conștienți, pricepuți și însufleșiți pentru culegerea lui.

Cluj, Octomvrie, 1930.

Ioan Mușlea.

Director „Arhivei de folklor“ a Academiei Române.

Materialele și scrisorile se vor trimite pe adresa: „Arhiva de folklor“ a Academiei Române — Cluj. Str. Elisabeta No. 23, dacă se poate recomanda (Cheltuelile postale se înapoiază la cerere.) Cei cari până la data de 1 Ianuarie 1931 n'au primit întâiul nostru „Chestionar,” sunt rugați să ne scrie.

Preocupări.

Dascălul.

Răspunsul d-lui Emil Pocola, la sărbătorirea sa,
în seara de 15 Nov. 1930, în sala Cinema „Carol”,
în Zălau.

Iubiți Colegi, Onorat public,

Nu mă îndoiesc că fiecare din Dvoastră trebuie să-și dea seama de sentimentele cari mă agită în aceste momente.

Dacă este viața plină de nemulțumiri și dacă părerea generală este, că măsura nemulțumirilor, mai ales la învăț., întrece cu mult pe cealaltă; sunt momente însă, când numai în câteva clipe poate să aibă atâta mulțumire, încât să se socotească răsplătit cu prisosință de toate nemulțumirile unei vieți întregi.

Și ce mulțumire mai mare poate să aibă cineva decât aceea când, ajuns aproape la sfârșitul carierei sale, își vede munca unei vieți întregi, consacrată unei cauze mărețe, asigurată de tinerii continuatori, care cu sărbătorirea noastră acelor trecuți în pensiuine, apreciind munca noastră, sunt o chezașie că vor îndeplini scopul ce am urmărit în învățământul primar popular.

Ne-ați laudat atât de mult prin cuvântul d-lui preș., a onor. vorbitori, prin presa locală, încât dacă laudele ar avea măcar greutatea florilor n'am putea să le suportăm. Laudele aceastea însă ne-au mers drept la inimă, fiindcă sunt răsplata a tot ce am făcut din toată inimă. Nu vă pot spune cât mă bucură în realitate sărbătoarea de azi, nu pentru că e a noastră, — care este o favoare a sorții, pe care o știu aprecia cu legitimă mândrie, — dar pentru că e sărbătoarea muncii dascălului român, e sărbătoarea solidarității, a solidarității între învățători.

Ne bucurăm din toată inima, când vedem la acest praznic pe *alesul* dascălimei primare din toată țara, pe vajnicul luptător pentru drepturile școlii și a învățării primare, pe d. V. Țoni preș. Asoc. gen. a învățării din România; Vă suntem recunoscători pentru această dovadă de iubire și aducându-vă sincerile noastre mulțumiri, Vă promitem tot sprijinul întru realizarea aspirațiilor noastre dascălești.

Salut cu bucurie prezența d-lui A. Pora dir. „Casei Inv.” din Cluj, fondatorul fericirii familiilor dascălești din Ardeal, și îi mulțumesc pentru cuvintele adresate în numele Asoc. inv. ardeleni.

Mulțumesc din tot sufletul, pentru manifestația de iubire, de recunoștință fraților mei de muncă. Ziua de astăzi vă face și vouă o deosebită cinste, o voi păstra-o în suflet cu cea mai mare recunoștință; iar prinosul dragostei voastre, medalia comemorativă, voi purta-o cu mândrie, ca pe un simbol al legăturilor sufletești ce ne-au unit.

Mulțumesc d. rev. școlar pentru cuvintele măgulitoare ce mi-a adresat. Vă doresc, în deșteptarea, organizarea, armonizarea muncii dascălimei, mult noroc și rezultate reale întru a crea o opinie publică românească favorabilă școlii populare și învățării populare.

Datorim ultimul cuvânt de mulțumire publicului, care s'a asociat sărbătorii noastre; tuturor vă închinăm dragostea noastră recunoscătoare.

Iubiți colegi, on. public,

Primele noastre cuvinte au fost de mulțumire și grațitudine, că cu Ajutorul Atotputernicului Dumnezeu am ajuns la cinstea, — care o doresc cât la mai mulți dascăli români, — să fie apreciat, slăvit la trecerea noastră în pensiune. Al doilea cuvânt cuvine-se să fie întru pomenirea pioasă a înaintașilor noștri, cari cu jertfa sufletului, ne-au dat pilda să trăim o viață spirituală românească dascălească.

Incepând cu anul 1871, aveam «Reuniunea Inv.

români Sălăjeni» cu o valoare activă, cu un rost reprezentativ și a duce a ceea rezonanță, de nobile năzuinți ale trecutului până în România întregită. În aceasta reuniune ne-au fost sădit în suflet conștiința națională, porunca datoriei, a solidarității cu o coeziune sufletească menită a consolida temelia școalei profesionale române. Între pionerii, inițiatori și luptători, pentru ridicarea prestigiului activității culturale a acestei reuniuni au fost; prof. Gavril Trif, Andrei Cosma, Gheorehe Pop de Băsești, Vicarii, episcopopești ai Silvaniei D. Coroian și A. Barboloviciu; dascălii, Cosma, Jarda, Oltean, Lazar, Ioan Chira, Fedorca. ș. a. Și cât am avut onoarea a conlucra, a prezida organizația noastră dascălească din Sălaj, mi-am făcut un punct de onoare, de datorie a aduce elogiul cuvenit predecesorilor. Între aceștia cel mai aproape de sufletul nostru dascălesc a fost prof. G. Trif. Sunt mișcătoare aducerile aminte de clipele acelea de avânt, de înălțare, de jertfă care ne-au legat de acest general brav, socotitor al mijloacelor celor mai înțelepte care conduc la disciplină și isbândă în viață; ne a fost îndrumător la fapte și mângăetor la primejdie. Cu moartea lui am rămas orfani de părinți spirituali, și m'am bucurat mult, când noi, dascălii de sub Codru îl regăsim într'un eminent elev al său.

Astăzi, când se scrie cea mai frumoasă pagină în istoria învățământului primar popular din jud. Sălaj, credem că nu se poate cinști, în mod mai demn munca dascălului român, decât instintând asupra acestui frate al nostru, care a fost o pildă glorioasă de neînduplecată muncă întru creșterea tinerelor generațiuni și înfrățirea colegilor săi cu idealul cultural românesc, și cel mai iubit de către colegi și popor din acest colț al Sălajului. Să-l scoatem deci din împărăția largă a celor fără nume pe acest continuator a tradiției românești dascălești; pentru lămurirea năzuințelor sufletești al unei perioade istorice, când n'ai decât să privești în sufletul lui, și din povestea lui umilă, din tragedia lui deslușești o întreagă perioadă istorică cu dascălimea și toate păsurile ei.

Povestea răzeșului e veche, dar e potrivită cu sbuciumările vieții noastre de pe vremuri, cu tragedia mare a celor fără număr din mijlocul cărora dacălul Ioan Chira, ca o solie s'a ridicat la suprafață.

Imi dați voie s'o improspetez.

«Un răzeș moștenește dela strămoșii săi vreo câteva fălci de pământ în brează cu moșia întinsă și fără hotar a boerului. Și e atât de mulțumit cu puținul său pe care și-l iubește cu cea mai curată dragoste. Zilnic ese la moșioara sa îngrijind-o după cum îl îngăduie puterile și știința harăzită din strămoși».

«Inima îi crește în piept când își vede grânele răsărind dese ca peria și frumoase cât să tot privești la ele, iar mai târziu cu atâta dragoste ascultă freamătul cucuruzului în floare!

«Toate îi aduc rod îmbelșugat doar sunt odată cu sudoarea feței și cu lacrimile dragostei curate față de moștenirea aceasta scumpă. Vremile se schimbă însă Viața lui liniștită se tulbură. Vecinul bogat nu mai suferă mulțumirea sufletească a răzeșului sărac. Și iată într'o bună zi întră în moșia lui un supus de al boerului; îl măsură cu privirea și să răstește la el cu vorbe grele, că el nu știe lucra pământul, că aceasta e o sărăcie numai, că plugul lui nu e de nici o treabă, că grapa e de lemn. Și bietul om ascultă uluit vorbele grele. Pleacă mâhnit acasă ca să-și aducă și el mașini și materie care întăresc baerile pământului.»

«Dar nici acuma n'are odihnă de oamenii boerului puternic și înbuibat. Vina îi află acum la semințe, că n'ar fi curate, c'ar fi cu tăciune și primejduesc grânele din întreg hotarul; ba că ele ar ascunde ouă de lăcuste. Cum, exclamă bietul om; sămânța mea ca aurul de curată, tot firul grâului, să fie atât de primejdioasă! Dar vă cunosc eu gândurile voastre! M-ați momit, m'ați silit să-mi schimb plugul și grapa, să-mi aduc mașini scumpe pe cap, cari mă sărăcesc. Ei bine. Acum nici semințele nu-s bune, mă siliți să seamăn sămânța voastră, care nu-mi aduce rodul dorit, cu care îmi vor muri copiii de foame. Dar, dacă nu ascult urgia va fi mare!»

«Boerul cu oamenii lui îmi va călca moșia, îmi v'a opri vițișoarele dela imăș și'n urmă îmi voiu pierde întreaga moșioară, glie muncită cu atâta dragoste de strămoși și va fi amar de mine căci va trebui să întru slugă spre-a-mi putea agonisi pâinea pe ziua de mâine. Am o grădină cam părăsită desgrădită. O voiu îngrădi și mai bine, voiu astupa găurile întăriturilor. Și aici în grădiea aceasta neîngrijită până acuma, nu-mi poate porunci nimeni și nimeni nu v'a fi în stare să-mi facă silă. Aici sunt domn și stăpân, voiu curăța-o de polomidă, voiu ara-o și voiu sămăna semința de de care au semănat strămoșii și voiu îngriji de ele ca de ochii mei. Ele vor crește mari și vor aduce rod cu prisos.»

Povestea aceasta umilă și peste măsură de jalnică, cu sirul faptelor distrugătoare care caută să schimbe gândul, logica sănătoasă cu una mălăeată, sfărmițoasă, care tind să încetățenească în omul muncii duhul târgoveț, — samănă foarte mult cu vitregia vrenilor prin care se strecoară școala și dascălimea română din Ardeal, în ultimele două decenii, cari au precedat prăbușirea Ungariei istorice.

Iată și isvodul umilirilor, icoană atât de jalnică a dascălului nostru năcăjit.

Moștenit din strămoși, întreg și teafăr cu sufletul și inima curată ca și raza soarelui în răsărit, cu avuțul cel scump în minte și neprihănit de umbra vreunui gând ispititor al avuției ori al măririlor deșarte, el stăruie din baerile inimii să înrădăcineze crezul zămăslit în vechime; să trăim românește păstrându-ne numele și limba, legea și datinile. Chipul lui nu trădează multă viață. Subțirel, cu fața suptă și pământie, dar ochii, feștrile acestea ale sufletului sunt atât de curate, atât de frumoase; caracterul său atât de ardelenesc, precum l-a format biserica și istoria Românilor Ardeleni. Și acum mi-e viu în memorie chipul blând de apostol al distinsului dascăl în comuna Băsești, care a fost Ioan Chira, decedat în anul 1919. Să odihnească cu dreptii, căci drepte au fost plăsmuirile și faptele sale.

Chilia în care slujește el e scundă cu ferestrele mici și sparte pe alocurea, cu uși cari cântă în țâțâni dureri din trecut. Și în chilia aceasta cu miros de busuioc în care un număr mare de copii așteaptă botezul înțelepciunii, întră pregătit ca un sacerdat cucernic la sfânta cuminecătură căci spiritul copiilor e schin-teie din spiritul Divin, cum sfânta cuminecătură e trupul și sângele lui Isus Cristos.

Răsplata lui e neînsemnată. Dar nici nu așteaptă pentru munca lui, căci răsplata cea mai binecuvântată vine așa pe neașteptate, dela copil și care se sălăș-luește în adâncul sufletului încălzindu-i toată ființa. Tot seninul sufletului se oglindește în apele limpezi ale ochilor copilărești.

Toată fericirea o prinde din luminile cuminți ale copiilor lui, pe care voește să-i facă oameni cu duh neprihănit. Cuvintele ce le grăește el răspicat, pătrund adânc, cuceresc și însufleteșc; fețele copiilor se îmbu-jorează la auzul poveștii; inimile se înfioară și su-fletele tremură de emoție. Dar el nu se mulțumește numai cu munca săvârșită în școală între cei patru pereți, ci caută să împărtășească și mulțimea de bi-nefacerile sloavei. Era o primăvară cu multe flori și raze blânde de soare. La mijlocul satului, pe bătătura unei case dela marginea drumului, cu pomi în grădină sădiți și altoiți de absolvenții școalei primare, se în-lănțuise hora veselă a tineretului satului. Odată de după genunchiul de stradă apare dascălul cu o haină modest îmbrăcat și cu o bucoavnă subsuoară. Bătrânii se înșiră în jurul lui, iar dascălul își scoate cartea și citește răspicat bătrânilor, cari nu-l mai pierd din ochi. Și m'am mirat mult când am văzut că jocul contenește și toți se apropie de cel ce cuvintează din carte.

Eu sosii din satul vecin, mă strecurai printre mul-țime până la dascăl. Mă făcu să trăesc aievea clipe înalte, pe care un dascăl tânăr, atunci eșit din pre-parandie, nici în închipuire nu putea să le trăiască. Am înțeles multe pentru chemarea inv. român, din tonul și vibrațiile sufletești ale acestui dascăl, din la-crămile bătrânilor și ale nevestelor, din oftările înă-

bușite ale fetelor și din ochii cu luciri de oțel al feciorilor. Era vorba de un popor de neam mare ajuns să trăiască în întunec lucrând în brazdă străină. Iar altădată l'am văzut la înserat, înaintea bisericii suit pe un scaun, citind dintr'o gazetă mare norodului adunat care întrerupea pe la soroace cu puternice «trăiască!» Era vorbă de acte de eroism ale deputaților români în parlamentul maghiar din Budapesta. Duminecile și sărbătorile lăsate de Dumnezeu, în cercul acesta în jurul dascălului din Băsești, cădea pe suflute picătura învățătorei prin care lespedeza neștiinței trebuia să se pătrundă odată.

Dascălul acesta cu atâtă râvnă în suflet pentru binele poporului nu s'a plâns nici când că ar fi nerăsplătit. El se simțea atât de bine în școala sa, în mijlocul alor 108 copii de țărani. În sufletul lui tremura doar senzațiile seninului tinereții veșnice, care se adăpă din razele bogate și vii ce se îndreaptă către el din ochii limpezi ai copiilor. O dragoste neștirbită față de munca sa îi încingea coapsele și fericirea îi învăluia întreaga ființă. Și încunjurat de atâtă lumină și de atâtă sprijin al boerului și a parinților din sat, și cu căldura dragostei în inimă el aprinde atâtea făclii pentru luminarea viitorului neamului nostru.

Dar iată și fericirea lui — întocmai ca și a răzeșului de pe vremuri, — se tulbură.

Eram chiar în clasa lui să-i însușesc practica școlară, când iată un strein la vorbă, care îi arată un zapis cu iscălituri grave în temeiul cărora avea dreptul să cerceteze școala și munca învățătorului. Ochiul inspectorului maghiar neastâmpărați pătrund tot ce se află în chilia săracă și buzele i-se încrețesc într'un zâmbet de milă și ironie. Deodată însă fața i devine gravă și vorbele lui cad grele ca de plumb în sufletul nostru, care stam uimiți. Din toate vorbele inspectorului ne-a rămas numai câteva frânturi pline de venin: «Asta nu e zidire, nu e școală, ci o peșteră plină cu baccili, că uneltele nu-s de nici o treabă, sunt prea mulți copii, dascălul să nu mai între în casa boerului și dacă nu clădesc alt local de școală, cu

unelte nouă, precum scrie legea, le va închide școala.»

O ură neînpăcată față de acela care îndrăznește să-i nimicească fericirea, să-l scoată cu zapise din raiul sufletului său, să-i fure privirile atât de luminoase ale mlădițelor, i-se sălășluiește în suflet. Fața-i devine mai pământie, și așa în neștire cu sufletul plin de durere, ese afară și pe mine mă lasă între copiii cu fețele umezite de lacrimi. În Dumineca ce urmează, asist la sf. slujbă în biserica din Băsești. Se adună neobișnuit de mulți. De față și boerul satului cu rudele sale. Ne mână o durere mare, care a isbit sufletul dascălului iubit și care e a tuturora. Nici când poate nu a pătruns puterea rugăciunii atât de adânc în sufletul muncitorilor de glie, și nicicând nu s'a văzut atâta evlavie întipărită pe fețele lor smolite ca acum, zise Pop Mihail o rudă a boerului. La finea slujbei dascălul cu ochii învăluiți în apele durerii sufletești coboară din cor, din mijlocul coriștilor săi și dinaintea altarului vorbește de întâmplarea tristă, de necinstirea așezământului sfânt, de opriliștea de a nu intra în curtea boerului. Glasul îi tremura, ochii i-se aprind și pe fața galbenă lacrimile-i curg șiroiu — și toți am lăcrămat. Vorbește și Venerabilul Gh. Pop de Băsești, toți strigară cu un glas: «Vom zidi alt local de școală numai să fie al nostru, ca copiii noștrii să nu rămână fără lumina cărți.» Și bunii și harnicii oameni cu ajutorul primit dela boerul satu'ui, ridică clădirea cea frumoasă și măreață, pe dinăuntru o împodobesc cu materialul didactic necesar. Dar duhul cel vechiu nu se mai poate sălășlui în noile camere. Se simte stângenit și mereu înfiorat de umbra domnului strein. Dascălul nostru în noul local igienic, începe să se simtă trupește mai bine ca până acum. Dar iată că într'o bună zi vechiul oaspete cu zapisul se prezintă din nou și spune verde, oarzăn: «Domnule înv., învățătura ce strecori în sufletele tinere e primejdioasă!»

«Trebue să înveți în alt mod, în altă limbă, alt cum, îl va înlocui cu un altul, căci așa grăește legea!» La eșirea inspectorului din clasă, exclamă umilul dascăl: «Nici limba moșilor nu mai e de nici o treabă?»

Și eu mă pot duce cu plutele, căci meșteșugul nostru prins dela învințirea noastră e primejdios.

«Dar ce va fi de școala noastră în care o viață întreagă am slujit cu atâta dragoste și credință; ce va fi de spiritul ce trebuie să însufletească mintea și sufletul tinerilor generațiuni, și ce va fi de mine? Sunt silit să ascult de cel cu zapishul, dacă vreau să mai vețuesc, pe semne așa-i porunca vremii.»

În sufletul lui, atât de sănătos și curat, odată să înscăunează groaza zilei de mâine. Dar nu des-perează — îmi spunea, de viitorul școlii și al popo-rului din Băsești, unde îndrumările școlii sunt spri-jinite de înțelegerea înaltă, care a povățuit pe marele român Gheorghe Pop de Băsești în toate trebuințele noastre bisericesti și naționale și este mult îngrijorat de soarta școllelor confesionale și de sate de țărani cu conducători fără vocațiune și fără pregătiri. Ca un înțelegător al vremii — cu necurmăte înfrângeri poli-tice și de continuă renunțare, — el știa mai bine, că există o lege a învățământului dela 1868, lege care de altfel cuprindea multe părți bune, dar acea lege căzuse în desuetudine, în multe părți era înlocuită cu dispozițiuni ministeriale, după cazuri cerute de po-litică. Așa, administrația județului, cere ca să se facă poliția statului, unde este un bordei prost ca local de școală și cârpaciul în locul învățătorilor cu diplomă, proprietarul — biserică — era provocat: «D le pro-topop ai să-mi distrugi bordeiul acela de local și să aplici un dascăl cu diplomă, aceste stări nu le pot tolera!» Unde autoritățile bisericesti școlare și popu-lația pot face față îndatoririlor, acolo se ținea pas cu progresul altor neamuri, era bine; unde nu, acolo, în-tristat rămânea sufletul nostru... Dar mai era ceva: ideia de stat maghiar cu «educația patriotică» pe care avea s'o realizeze școala confesională română, este si-nonimă cu desființarea națională a poporului român. Dacă, opera de distrugere a școllelor confesionale ro-mâne, în jud. Sălaj, a urmat cu multă blândete și „cunc-atorice“ este a se atribui faptului, că în vremea aceea nu aveam magnați în scaunul de prefect, și «termo-

metrul susceptibilității» prefecților burghezi, făloși dar nu primejdioși, nu era atât de desvotat ca să poată obține sumele necesare în bugetul politicei culturale, pentru o astfel de operă. În ce privește politica culturală a celor dintâi inspectori-revizori școlari în jud. Sălaj: Kerekes și Dr. Petri Mór, feciorul curatorului Petricaș din Sărăuad, au avut o activitate cum nu se poate mai laudabilă. Și meritul este și a dascălului confesional român care își face datoria, — dar mai presus de toate și de sigur al celor cu răspunderea conducerii: Gh. Pop de Băsești, A. Cosm, prof. Gh. Trif, Vicarul Barboloviciu, protopopii tractuali, cari cu multă prevedere au pus accentul pe elementul cultural economic, pe o conviețuire creștinească pacinică.

Altă a fost politica culturală a urmașilor la revizoratul școlar din jud. Sălaj, a cărei urmare, prea apropiată de noi, nu poate fi mărturisită aici. Spre ilustrare servească cazul din Băsești.

Dela a doua inspecție școlară, urmăresc pas de pas, munca, viața dascălului Chiră. Prins între doi stăpâni: Controlori oficiali de neamul nostru și de neam strein, a fost foarte norocos în alegerea mijloace'or. — Inspirația îi venea dela popor, dela lucruri și înțelegeri dospite în frământătura spirituală seculară a poporului, și nu dela cei ce predicau filozofia tradițională a capului plecat, și cu o practică îndelungată a meseriei, cu credința viuă în sufletul său, arzând de entuziasmul dorințelor de a sluji neamul său; reacționează prin familie, care, a scăpat oricărei captațiuni din partea stăpânitorilor.

«Voiu lucra, își zise el în sufletul său, așa cum grăește legea, căci legea e lege și vine dela guvernul împăratului. Mă voiu sili însă, să-mi continui munca mea din trecut în sânul familiilor, în cetățuia aceasta părăsită, care e temelia neamului. Voiu căuta să întăresc sufletul moștenit din strămoși; voiu învăța-o cum să iubească cu dragoste nestăvilită avutul, să l păzească, să-l crească; le voiu da sfaturi cum să-și crească odraslele cu inimă curată și neprihănită, căci alta nu pot face.»

A avut curajul — și cu el, cei cari i-am urmat frumoasa pildă a jertfei de sine, în vremuri, când aceeași alarmă, aceeași durere, aceeași desnădejde dau năvală peste școli și îndrumătorii școlilor române din Ardeal, — să se ridice peste limitele legii cărmuirii, pentru a realiza un idel: luminarea poporului.

La chemarea acestui frate al nostru, am încercat deslegarea problemei cultivării masselor, și am găsit taina înfăptuirii: deșteptarea, organizarea și armonizarea funcțiunilor se face conform indicațiunilor tainice ale vieții poporului, verificate migălos de viață în taințele istoriei sale, și care-l conduc, organizându-l din ce în ce mai mult, făcându-l mai afirmativ mai îndărătnic, în fața vicisitudinilor istorice.

Iată de ce, școala confesională română sătească, rămâne, — se înțelege, după conducători pregătiți, hotărâți pentru încercările vieții — în vechea-i albie; în lumea aceea tot mai îngustată, mai primejduită unguerească de către, *luminile școalei românești* cu taina puterii de cucerire...

Ioan Chira atât de inzestrat, de conștiencios și de activ; și atât de aproape de sufletul nostru, — al înaintașilor, de sufletul poporului, cu toată viața și activitatea lui; simbolul activ al înaltelor datorii românești, ca «vicepreședinte» al celui mai activ «cerc dascălesc» din tractul Băsești ne-a prezidat adunările învățătorești. Glasul lui a fost auzit la cele aproape 40 adunări generale anuale ale reuniunii învățătorilor români Sălăjeni. «Suntem în lume, zice dascălul Chira — pentru ca tot mai departe ne chiamă datoria, soarta; păstrarea, desfășurarea și desăvârșirea însușirilor, predispozițiilor sufletești ale neamului românesc.» Bătrâna, dar pururi viguroasa «Reun. a Inv. Români Sălăjeni» cu astfel de membrii și-a îndeplinit chemarea într'un spirit de continuitate susținută de jertfele dascălimei primare dela școlile confesionale din Sălaj, ca și ale multor cărturari și o pildă de neinduplicată muncă pentru înfrățirea sufletelor și armonizarea vieții sociale românești în Sălaj, a înfăptuit o generoasă opera culturală-națională.

Personalitatea lui Ioan Chira are însă, nu numai caracter, ci și o vocațiune. Pururi treaz la toate nevoile poporului, l-a cercetat în bine în rău, găsind în sufletul său, întotdeauna cuvânt și pilda, învățătura, mijloacele de alinare ale necazurilor zilnice de care suferă poporul.

Numai copiii școlari mai sărămani pot mărturisi câte ajutoare nu primeau ei în cea mai desăvârșită taină, din mâna prea largă a dascălului I. Chira.

Cu câtă bucurie de frate mai mic, priveam cum consătenii lui, țărani din satele din jur, își ridicau pălăria, și se simțea atât de fericit că pot schimba câteva vorbe, la întâlnire cu dascălul Chira din Băsești. Mie mi se părea că i-a fermecat. așa bine știa citi și cele mai ascunse creșturi ale sufletului țaranului.

Școala lui Ioan Chira, a fost școala vremii, constructivă și de îndreptare a vieții sătești. În clasă nu crea riscurile «planului de învățământ» și a metodelor din acelea vremuri, când știe soluțiuni precise. El știa, că copiii țaranului vioiu și clar la minte, n'au nevoie de sisteme greoaie, bolnăvicioase ale cărților pentru copii de alt neam. A redat clasei sale atmosfera de acasă; vioaie, veselă, lipsită de orce pedanterie și închipuire de sine magistrală, firească în libertatea deplină, dela frate mai mare la frate mai mic, cu supunerea și sirguința caldă, copilăresc de idealistă, — și fără îndoială, multe suflete au înflorit din nou. Activitatea lui sub acest raport seamănă foarte mult cu a fostului său profesor G. Trif.

În grădina școlară cu pomicultura, apicultură, zarzavate, fiecare școlar trebuia să fie grădinar albină. Ora de grădinărit, era ceasul înfloririi și fericirii copiilor. Din mica gospodărie casnică a dascăliței pleacă toată învățătura despre o buna rostire a casei țaranului. Din grădina școlară, mintea, aplicația copiilor mai mari ajunge în gospodăria dascălului, de pe terenul cantoral, — cu lungul șir al inițiativelor, experiențelor, produselor, valorificărilor. E sinteza învățământului Aici li se arată, că sensul vieții e munca continuă, prevăzătoare, care aduce belșug și fericire.

Tineretul, ca bătrânii satului la acel «vino! vino!» de seară la școală, grăbiau cu toții la luminile școlii dascălului Chira, care apropia ființa de ființă și le contopea în vecinica minune a creațiunii în cântece în joc și 'n petreceri, în răs și în glumă, fără silă fără luptă.

Din răsădarul «grădinei copiilor școlari», s'au umplut grădinile țăranilor cu pomi, cu flori și cu legende despre flori și pomi, — o contribuție frumoasă la folclorul popular.

Ca o încorporare a unui prisos de energie dascălească, adunat de trudă ascunsă a „Reun. Inv. Români Sălăgeni“ s'au ivit mai mulți dascăli pentru a iniția și folosi colegii lor, într-o deșteptare a poporului nostru. Așa Danil Graur, cutrieră satele cu viticultură, Gavril Aluaș cu instrucțiunile la înființarea «societății de temperanță», Traian Husti cu cultivarea viermilor de mătasă; alții cu apicultura, etc. «Muncim în dreapta și stânga,— vorba unuia dintre acești apostoli— dascăli,— pentru venirea acelei vremi de tihnă și răgaz, care și dacă nu va mai putea înțelege truda noastră, totuși, ne-va cinste sufletul și ne va recunoaște omenia»... Și e frumoasă această mângăere. E dureros să ni-o mărturisim, că școala aceasta de apostolat, de și nu încetează de a mai funcționa, însă slăbește pe măsură ce svârcolirile istoriei poporului nostru, robiile politice, sociale, economice, obida masselor țăranesti, obida dascălului, n'a găsit alinarea așteptată, dela «domnii noștrii», ale căror năzuințe se desfășoară în matca îngustă a micului lor interes.

E un adevăr istoric, că munca dascălului român, ca să se desfășoare în matca trainică a pornirilor firești a sufletului național, a trebuit pe lângă înclinările sufletești ale acestui neam, jertfa muncii a vieții a multor generațiuni de dascăli.

Din lungul șir al acestor aleși ai neamului, V'am prezentat frumoasa pildă a jertfei de sine, pe care a avut-o dascălul Ioan Chira, care doresc s'o aveți veșnic în fața ochilor voștrii — iubiți colegi — și

să vă străduiți în orice clipă a vieții, să fiți la înălțimea lor, cu cinste și talent.

Domnilor, s'a vorbit astăseară despre munca, jertfa pe care ași fi pus-o la organizarea și susținerea asociației învățătorilor din județul Sălaj Printre multele laude care mi s'au adus și pe care mă simt jenat ca să le primesc altfel decât cu multă rezervă, aceasta este poate una din acele cari mi-a făcut mai multă bucurie. Pentrucă într'adevăr, recunosc cumcă principală cauză a succesului pe care l-am avut a fost că am luat contact cu sufletul dascălimei, participând cât mai activ la luminarea și adâncirea problemelor ei vitale. Și cine știe, dacă pe urma sămănăturii mele nu va fi răsărit ceva.... Sălajul să mândrește cu cea dintâi decorație, a învățătorului prin învățători.

În lumea nouă de după războiu, primul congres al învățătorilor ardeleni, mă însărcinează să organizez învățătorimea într'o «secție» județeană, în cadrele asociației Inv. din Ardeal.

Am avut norocul foarte mare de a veni în fruntea acestei organizațiuni într'o epocă când era foarte mult de făcut, dar am avut și norocul că mi-am regăsit frații de muncă, din vechea organizațiune sălajană, îi cunosc nu de ieri, alaltăeri, ci din vremile îndepărtate, nevoiase, sărace în bucurii și bogate în dureri și a jertfelor de tot felul-deci e firesc că au înțeles dorințele și gândurile mele de conducător, care în anumite împrejurări, am dat ideia, am pus în valoare ideile altora, și cari s'au entuziasmat pentru dănsese mai mult decât puteam să mă aștept.

Am pus bazele acestei «Secții» județene, și odată tras planul activității mele, nu m'am abătut dela el nici o clipă.

Fară să ne credem mai buni decât suntem, în multe lucruri stăm tot așa de bine ca aiurea; dar în multe lucruri stăm chiar mai bine ca aiurea. Spre exemplu: Activitatea extrașcolară.

Se lucrează într'adevăr și se lucrează cu sârgu-

ință, din propria inițiativă și nu fără sacrificiu, înainte ce ne-ar obliga la aceasta muncă culturală — națională, legea și regulamentele ministeriale.

Opera D-vs. are în această privință un mare merit, ca fiind întemeiată numai pe dragostea aproapelui care de multe ori nu știe să mulțumească...

Să fie viața DV. un apostolat. Și pentru aceasta n'aveți decât să urmați și mai departe cece ați făcut și până acum: pilda noastră și a înaintașilor noștri, întrn afirmarea împlinirii destinului măreț a românizmului.

Și când se va fi așezat pe timpurile noastre pânza limpezitoare a trecutului îndepărtat generațiile viitoare, înălțindu-se cu gândul la înfăptuirile atâtor animatori invizibili, cari am putut să contribuim la reconfortarea noastră, trebuie să ne pomenească cu mândrie.

Cuvine-se deci, azi, la sărbătorirea muncii dascălului român să depunem lacrima noastră de închinare pioaselor generații, care au persistat eroic în munca pentru luminarea poporului român și în luptă pentru idealul cultural național, — cari mi-au dat și mie să dau ceea ce V'am dat: învățătura, munca continuă pentru școala poporului țaran și devotamentul nețărmurit pentru indrumătorii ei.

După congres.

Deschiderea congresului nostru din 15 Nov. nu o intenționez mi-o fac pentru mine în imaginație dar îi fac : o glosă «dacă n'ar fi cu supărare».

Către cele 54, cinci zeci și patru, de articole din statutele Asociației județene, dintre cari citez a afirma că: unele sunt făcute, iar altele stătute, ar fi fost de folos dacă s'ar fi adaus încă unușul, al 55-lea' Cam așa: Art. 55. a) Conferințele destinate adunării generale se vor trimite: la prezidiu mai înainte cu 1 lună (acele din partea noastră a celor mai mici...) și vor fi censurate de președinte însoțit de un comitet din 2—3 membri aleși în adunarea generală dintre cei mai aproape de prezidiu. b) Vor fi fixate 3—4 ca să fie din ce alege.

c) Propunerile intrate la fel vor fi censurate, premeditate, turnate în formă potrivită estetică ca să nu jignească în mod ordinar pe nimeni. d) Problemele conferențelor vor fi alese bine ca să nu plăce nimeni dela congres cu regretul, că a jersit timp și bani înzadar și nu sa ales cu ceva mai bun. e) Atitudinile nedemne vor fi mustrate în public. f) Numai acei vor obține cuvânt în cadrul adunării cari își pot păstra ținuta calmă și sunt cunoscuți ca atari ce-și aleg bine cuvintele și expresiile, punând fond și pe claritatea și frumsețea limbi noastre evitând barbarismele cu desăvârșire.

g) Numai și numai după dreptul acordat să se ia cuvânt în adunare pentru evitarea gălăjiei de târg, disgustătoare și vătămătoare a orice gust bun sau bun simț și h) (Să se uite acasă) plăcerea de a vorbi multe.

Toate acestea era bine cuprinse într'un paragraf nefiind congresul — balta — unde se poate da cu bățul ca să fugă broaștele — ci fiind el o arenă publică unde emulează, să măsoară puterile intelectuale dirtr'un județ întreg unde se cumpănesc mijloăcele și măsurile bunului mers al intereselor Asociației și mai fiind el și oglinda fidelă a manifestației publice a unei cooperațiuni în ținta-i de sărbătoare împodobită chiar și cu flori, merită toată grija, precauțiunea și locul potrivit pentru buna impresie ce trebuie s'o exercite asupra spectatorilor cu privire la prestigiu între cari să găsească și superiorii noștri de multe ori cărora le datorăm: stimă și atenție.

Luiza G. Gramma.

Scoala primară și orientarea profesională a tineretului

În urma războiului Mondial, la noi s'a început ofensiva culturală, spre a scăpa de afirmațiile străinilor că „suntem un popor de analfabeți“. În vederea acestui scop, o mulțime de școli au luat ființă; iar poporul setos de cultură, a pornit cu pași grabnici populându-le.

Dar ofensiva culturală n'a pornit numai din acest unic motiv. Faptele ne-o dovedesc azi. Mai întâiu ea a fost ca un plus al timpului, adus de marile reforme sociale ale evenimentului European; iar al doilea, de lipsa de funcționari, care fapt a îndreptat pe părinți să-și trimită copiii la școli, cu orice sacrificiu, ca să le dea cariere sigure.

Din aceste cauze, și poate și din altele, azi avem batalioane întregi de tineri școlari, prin toate colțurile țării. Cu ei desigur cultura națională progresează, necum limba statului, atât de huiduite în timpuri de restriște. Așa că, pe drept cuvânt am putea zice, că intenția bărbajilor noștrii de stat, de a accelera cultura în popor, a fost bine venită.

De multe-ori însă, intențiile mari, fiind interpretate greșit își pierd din efectul lor. Așa și la noi, — Poporul a fost setos de cultură. Dar el a privit problema din punctul său de vedere: a fi funcționari, ca să scape de munca cu brațele. Aceasta faptă ne-o dovedesc azi, miile de absolvenți de școli, care nu caută altceva de lucru, decât să ceară la guvern funcțiuni, — de alte ocupații pentru ei nu vor să știe. Și bugetul statului se încarcă an de an, cu o mulțime de funcționari, cei mai mulți fără ocupații serioase, puși prin intervenții, să ia diurne, să fie atașați etc. Țara însă geme de marea criză financiară, iar marea bogăție productivă a ei zi de zi intră în mâinile străinilor, care negăsind venituri în funcțiuni se mulțumesc a pune mâna pe negoț și industrie. Desigur că acest lucru a fost adus și de politica greșită ce guvernele noastre au practicat-o dela unire încoace. Intervenția politică a făcut pe mulți să aștepte pe „ai noștrii“. Iar atunci când au venit „ai lui“ a căutat fără frică și rușine, să se infrupte

din averea publică, ca să aibe pe atunci când n'o fi la putere. Din aceste cauze s'au întâmplaț atâtea fraude în țara noastră, toate aproape făcute de persoane mari, după cum în timpul războiului, trădările au fost făcute de conducători cu răspundere. Și-i dureros faptul că pedeapsa lor îi numai demagogie goală.

Deci răul ce ne face să suferim noi, și cu noi țara întreagă, a pornit numai din patima politică. Căci, orice tânăr fără căpătâiu, n'are nimic să facă, decât să ia „bastonul politic” și dacă nu azi, apoi mâine, va fi om mare fără a se gândi de merită sau nu acolo unde s'a cățarat. Așa se prezintă lucrurile azi — Și ele vor dăinui, spre rușinea noastră dacă nu se vor lua măsuri de îndreptare. Iar îndreptarea nu poate veni de sus. Și-aș motiva aceste spuse. Socot însă că nu-i locul aici. — Ea trebuie curățită de jos întocmai ca un arbor tufos, ce are nevoie de a-l dispensa de lăstarii ce-i sug hrana. — Dar cum se va îndrepta starea de lucruri? Prin ce mijloace vom ajunge la o educație sănătoasă, dată masei populare? BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tot prin școală! Iată acelaș răspuns! Atunci de ce mai spun de școli? Nu tot aceiaș educație au să dea și de acum înainte ca până acuma? Desigur că da — Dar școalele noastre, deși s'au vorbit multe și s'au scris și mai multe, tot aceleăș au rămas ca până acuma 10—15 ani. S'au primit curente pedagogice multe — dar instrucțiunea n'a desvoltat în elevi nimic altceva, decât dorința de a fi domni, puși sus și a porunci la alții — Aceste afirmații nu le întemeez pe aceea, că elevii și elevele de școli secundare, în vacanță nu fac nimic altceva, decât se tolănesc la umbră ca niște trântori ne-productivi, în vreme ce părinții lor muncesc cu sudori ca să le poată face bani pentru școală — Și afară de asta, foarte mulți părinți își vând bucata de pământ ca să-și scoată copiii din școli ce aleargă apoi pela toate persoanele influente ca să le găsească un mic oficiu, din care să trăiască cu „măinile albe”. La aceasta a contribuit și părintele copilului, căci din fașă i-a spus că-l va da la învățătură ca să nu mai muncească din greu ca el. — Apoi au venit alte contribuiri destul de nepermise, care poate i-au smuls înclinația sa naturală prin care ar fi devenit un element și l-au târit în noianul funcționarilor, ce-și așteaptă existența cu infrigurare din cau-

za mulțimei și a influențelor. — Inșă școlile noastre mereu fabrică, ca să zicem așa, la funcționari. Și nu-i departe acel timp, când vom ajunge ca în Ungaria, să avem scriitori de birou cu doctoratul. Cazul la noi s'ar complica, dat fiind influențele străinilor și spun că nu-i departe acel timp, când somajul intelectual va intra în conscrișuri. Căci la drept vorbind cel mai înțelegător om este semi-cultul — El are idei fixe nejustificate, din care foarte cu greu se poate scoate.

Față de toate acestea, am zis, trebuie să se ia măsuri de jos în sus — Și amintind că ele se pot lua prin școală ia-tă care-i rolul fiecărei școli, de orice grad, dar mai ales al școlii primare, ca singura ce înprăștie la toți de o potrivă cultură: Să dea o orientare profesională tineretului școlar. Adică, în loc să îndrume la școli, elemente mediocre, numai din punctul acela de vedere că din sat sunt atâția elevi la școlile secundare, mai bine să desvolte în ei dragostea de muncă, în orice profesie, fie meserie fie negoț sau agricultură, arătând că orice om e fericit, dacă trăește din propria sa muncă — mai ales îndrumarea spre ocupația părintească trebuie bine trezită azi. Țara noastră e o țară agricolă și în totdeauna palmele plugarului au apărut-o. Dacă ne'nstrăinăm de glia strămoșească, nu-i departe acel timp, când ne vom depărta și de țară. Vor zice mulți că nu. Dar existența în totdeauna predomină. Câți sunt și azi, poate și dela noi, care pe alte timpuri erau devotați foștilor stăpânitori și acuma se fac cei mai mari patrioți? — Instinctul de conșevare i-a dus acolo unde poate n'ar fi dorit, — Un agricultor harnic, n'are absolut nici o nevoie. El nu știe numai cât îi dictează lui mîntea. Iar în școala primară, cu cursul complimentar, lui i-se întregesc cunoștințele. Am putea zice că actuala lege a învățămîntului este un cap de operă, dacă programa analitică s'ar verifica în limita orarului, avându-se în vedere toate împrejurările în care se face învățămîntul la noi. — În ea unui elev i-se dau cunoștințe agricole, acolo unde se poate face învățămîntul, ca în școlile elementare de agricultură. Atunci, acel elev care are cu ce trăi, de ce să infunde școlile secundare, când ar putea fi un gospodar destoinic în satul său? Dragostea de ocupația părintească trebuie adânc împlântată în ființa fiecăruia. Afară de asta, avem nevoie de meseriași destoinici, ingineri iscușiți pentru a lua în mîinile noastre

venituri: ateliere, fabrici, mine, drumuri, care azi în general toate resursele sunt în mâinile străinilor. — În nici o țară din lume nu se află acest lucru ca la noi — Când a început războiul Mondial, nemții plecau din țara noastră, ca dintr-o colonie — Iar cât privește evreii, nu mai vorbesc. Ei socot țara noastră, pământul „Canaan“.

Se zice că nu-i un alt popor care să fi dat mai multe talente ca noi. Un Enescu, Grozăvescu, Vlaicu, Jorga, sau Gogu Constantinescu, ne sunt tablouri vii de iscusința sufletului românesc. Dar ce folos că nu le știm prețui! Căci în țara noastră niciodată nu s'a pus la dispoziția cuiva sume necesare unei invenții sau unui nou plan, fie el în orice direcție. În schimb însă se dau favoruri, ca să zică așa, „la ai noștrii“. Zadarnic avem elemente, căci nu le știm prețui, după cum nu știm folosi bogățiile țării. Și acest lucru ne e prea dăunător. Când vom deschide ochii, ne va fi prea târziu. Azi când dincolo de Nistru se fabrică flote aviatice, iar Germania pregătește războiul chimic, elementelor românești care ar scoate invenții de apărare naționale, li se dă drumul să pribească prin alte țări — Dar diurne, premii, deplasări, penzii, la oameni favoriți se găsesc în bugetul statului.

Meseriașii, câți îi avem, sunt atrași de curente politice, fiind-că n'au primit o educație sănătoasă. Orice cismar, potcovar etc. dorește să fie ministru sau mai știu eu ce. Deci, nu-i acela scopul lui ca să muncească în branșa ce și-a ales-o singur de tânăr, ci să stea să poruncească — Și cazurile se complică. Așa este cu toți. Ba chiar copiii de mici, nu visează altceva decât plată grasă și muncă ușoară. — Contra acestui curent pornit după război s'au ridicat la noi mai mulți reformatori și mai ales D-I S. Mehedinți, dar ideea sa de a scoate răul adus de război prin educația muncii, a căzut, cum e obiceiul la noi, odată cu plecarea sa dela putere.

Dragostea de muncă, în orice carieră, trebuie dezvoltată în tineratul nostru. Iar școlile, oricare ar fi ele, să dea o orientare profesională eleviilor, fără a mai vorbi de sexul frumosului ce ar trebui în anumite cazuri, dat afară din funcțiuni și trecut la adevărata sa menire, dată prin Dumnezeu prin femeia aleasă.

D. A. Corăciu.

Chestiuni didactice.

Educația estetică în școlile vieneze.

Cea dintâi puternică impresie, pe care ți-o dă o școală vieneză actuală, dela primi pașii e a cultivării intensive a simțului pentru *frumos*. Toate coridoarele au pereții plini de tablouri de o execuție estetică remarcabilă, reproduceri de capodopere celebre, ori chiar deseneuri de copii în deosebi talentați. Se expun, apoi, hărți lucrate de copii, reliefuri geografice lucrate de școlari în grupuri lucrări manuale aranjate în dulapuri, etc. Pereții văpsiți în culori deschise, vesele, zâmbitoare, care atrag ochii și încălzesc sufletul.

Curățenie ireproșabilă, soare și aer mult.

În clase respiră din toate colțurile aceeași grijă minuțioasă pentru a întreține în copii gustul de frumos: Tablouri multe, reprezentând, în perspectivă psihică copilărească, scene din basme și povești, cari se tratează în orele de lecțiuni, tablouri în legătură cu diferitele discipline didactice, desene de copii, lucrări manuale.

Se încurajază plăcerea copiilor de a desena și zugrăvi, prin faptul că nu e lecție, care să nu aibă ca aplicare și desenul, în deosebi desenul colorat: și oricât de rudimentare ar fi, or cât de baroc coloritul, și perspectiva și proporția, copiii sunt lăudați pentru ele, cu vorbe ce trezesc în toți curajul de a ataca tema desenului.

Apoi sunt expuse, stând zile dearândul, într'un panou ce se așează pe unul din pereții clasei.

Principiul e: atenție pentru orice iese din spiritul și mâna copilului, pentru orice exteriorizare a impresiilor și concepțiilor lui. Copilul e din fire *productiv*, și școlile vieneze fac din acest spirit productiv al copilului axa de rotație a întregii lui activități.

Desenul e liber, și apelează mai mult la imaginația școlarilor. Însă libertatea aceasta nu e anarchică, în sensul că s'ar lăsa copiii fără nicio instrucție lămuritoare asupra chipu-

lui în care să deseneze. Nu. Câteva minute. 10-15, învățătorul discută cu copiii asupra temei desenului, desenând și el pe tablă, ori punând pe copii să deseneze, mai mulți odată la aceeaș temă, și dând îndrumări asupra proporțiilor și coloritului. Spre exemplu, în unitatea didactică: Toamna, după ce s'a făcut învățământ intuitiv privitor la pomi fructiferi, fructe, la căderea frunzelor în acest anotimp, în ora de desen se reia conversația despre toamnă, copiii sunt întrebați ce vor să deseneze în legătură cu toamna, și după alegerea temei s. e. un pom, se discută amănunțit: cum e pomul toamna (cu frunze galbene, ruginite, mai apoi fără frunze), se discută despre forma trunchiului lui începând de la rădăcină până la ramificație, despre ramuri, de unde începe, cum se dezvoltă ce proporții au ca grosime în comparație cu trunchiul, cum se ramifică apoi mai departe ramurile mari etc.

După această discuție prealabilă lămuritoare, învățătorul împarte copiilor foi de desen și pensule și culori, și copiii încep să deseneze și să zugrăvească. Fiecare e observat încurajat și corectat cu extremă blândețe și bunăvoință. După o primă încercare, li se distribuie alte foi, pe cari fac desenul ca o lucrare definitivă — cât poate fi, la niște copii — și aceasta se expune în panou într'o altă oră.

Se face desen și în legătură cu aritmetica, și în legătură cu cititul și scrisul, și mai ales în legătură cu studiul limbii materne, cu compunerea liberă și cu gramatică.

Am cercetat multe caete de copii, și în toate am văzut utilizat desenul, și în spirit decorativ — chenare cu diverse motive extrase din lecții — și ca aplicare la tema liberă a compunerii. Fiecare caet de exerciții de compunere și de gramatică e în acelaș timp și un adevărat „*Bilderbuch*“ creat de copii.

Incurajarea aceasta a plăcerii native a copiilor pentru desenul pictural nu e numai o dulcegărie pedagogică, cum ar putea face la început impresia o mângăiere excesivă a unei simple și caprițioase plăceri copilărești.

Și că nu e așa, mi-au dovedit-o rezultatele la cari ajung copiii, după câțiva ani de astfel de cultivare intensivă, permanentă, și evoluând printre toate lecțiile, a plăcerii copiilor de a desena și zugrăvi. Ceeace ajung să realizeze copiii în această direcție e uimitor, — bine-înțeles că intră în joc și

înzestrarea deosebită a unora, dar nu puțin e ajutată de școală această înzestrare, care se potentează până la producerea de mici capod'opere copilărești sub influența atenției permanente pe care i-a dat-o școala. Când copiii — unii — — ajung la o astfel de capacitate de producție artistică, ea e utilizată de școală în scopuri practice pedagogice. Acești copii desenează tablouri cu scene istorice, religioase, ori reprezentând scene din basme, și mai ales decorează pereții grădinilor de copii cu desene edequate acestor copii. Aceste note vor fi adunate într'o broșură, și acolo vor fi reproduse mai multe fotografii arătând cum împodobesc pereții grădinilor de copii școlari înaintați în arta desenului.

Tuturor disciplinelor estetice li-se dă o mare însemnătate. Categoria estetică, ca să mă exprim astfel, în intuiția lumii înconjurătoare, e un tipar permanent, în care se toarnă impresiile ce vin din această lume.

Muzica s. e. face parte și ea din categoria didactică a expresiei și se cultivă în legătură cu toate felurile de lecții. Ea e concepută și aplicată în colaborare permanentă cu exerciții fizice: muzică întovărășită de gesturi expresive, muzică și pantomimă. Se cultivă cu atenție excesivă de la'nceput urechea copilului, inzistându-se asupra tonalității bucății ce se va cânta, și copiii învață, printr'o metodă foarte ingenioasă, de care voi vorbi altă dată, notația muzicală, începând chiar de la clasa I primară. Lucrul manual e cultivat tot așa de serios, și ca principiu metodic-educativ, ca ilustrare a lecțiilor și colaborând la crearea materialului didactic necesar lecțiilor și ca disciplină aparte — în categoria expresie — în care caz se face în deosebi în atelier.

Cât privește educația fizică, ea se face într'un spirit ingenios și cu o metodă originală, de care voi vorbi într'un articol viitor.

«Universul.»

I. Nisipeanu.

Lecție practică.

Obiectul: Cetirea.

Subiectul: Răsplata.

Cl. II-a.

Pregătirea. Ca să trăim, de ce avem nevoie? Cum ne câștigăm hrana? Cum se cheamă oamenii cari muncesc pământul? Dar cei cari muncesc cu mintea cum se numesc? Cei cari umblă cu pușca după animale pe câmp și prin păduri, cum se numesc? Ascultați! Propunătorul povestește bucată. Reproducerea. Despre cine v'am povestit eu azi? Peste cine au dat ei la câmp? Ce făcea moșul la câmp? Ce l-a întrebât unul din vânători? Ce i-a răspuns moșul? Ce a făcut vânătorul cel bogat? Pentruce a răsplătit vânătorul, pe moșul acela? Ce învățăm noi, din vorbele și din fapta moșului? *Suntem datori să muncim.* Dar din fapta vânătorului, ce învățăm? *Să răsplătim.* Ce a mai plătit vânătorul? Ce mai învățăm, dar? *Să nu ne fim prea deștepți și să învățăm ce e bine chiar dela cel mai de jos om.*

Predarea. Deschideți cărțile; bucată aceasta se găsește și în cărțile voastre la pag. 13 Propunătorul citește bucată ca model. După aceea citesc și copiii bucată în întregime, pentru a-și face o idee despre cuprinsul ei. Se citește parte cu parte, de către elevi și se explică cuvintele neînțelese. Fiecare elev rezumă cele citite.

Asocierea. Ce făcea moșul pe câmp? Cine a trecut pe acolo? Ce l-au întrebat vânătorii pe bătrân? Ce a răspuns bătrânul? A fost nemerit acest răspuns? De unde cițiți că a fost nemerit? Ce învățăm din acest răspuns și din fapta vânătorului?

Generalizarea. Invățăm că suntem datori să muncim. Ce mai învățăm? Munca se răsplătește. Ce mai învățăm? Putem învăța lucruri frumoase și dela oameni fără învățătură.

Aplicarea. Ce datorii avem noi, școlarii? Școlarii sunt datori să muncească, adică să învețe. Munca școlarului se răsplătește? Când? Când vom fi mari vom folosi ceiace învățăm acum și aceasta ne va ajuta să ne câștigăm mai ușor traiul, existența. Se citește ca model de propunător și se dă de copiat pentru acasă.

D. Nistor.

Sălajul.

Ioan Georgea.

— Note biografice *) —

Pe timpul dominației trecute, școlile confesionale române aparțineau: cele gr. cat. vicariatului Silvaniei, iar învățătorii formau „Reuniunea Învățătorilor Români Sălăjeni”; școlile ortodoxe aparțineau Mitropoliei ort. române de Sibiu, iar învățătorii își aveau reuniunea lor învățătorească.

Mucenicii neamului — învățătorii — de pe acele timpuri, fie că aparțineau vicariatului Silvaniei, fie că Mitropoliei ortodoxe, erau oameni la datorie, cari viața nu și-au trăit-o în zadar, ci rodul muncii lor e talantul din evanghelie, neascuns. Printre cei mai destoinici dascăli a-i trecutului aflăm în primul rând al luptătorilor, pe veteranul *Ioan Georgea*, membru și președinte a Reuniunii Inv. din tractul Unguraș (aparținător) Mitropoliei de Sibiu.

Faptul că Asociația Inv. din jud. Sălaj în adunarea sa gen. din 15 Noembrie 1930, a adus omagiul său lui Ioan Georgea și prin dânsul învățătorilor eșiți la penzie dela unire incoace, este cel mai bun prilej ca să cunoaștem încă un bun slujbaş al țării până acuma puțin cunoscut și mai puțin considerat și răsplătit. Trebuie să fim convinși de trecutul bogat în fapte nobile și progres moral al unui factor cultural, cum a fost în activitatea sa dascălul Ioan Georgea. Că a fost un voinic ostaș în luptele grele de conzervare a elementului românesc de pe aceste plaiuri și de păstrarea întregă a graiului, legii și obiceiurilor bune stămoșești — înainte de războiul mondial — sunt dovezi destule în analele uniunii învățătorilor confesionali ortodoxi români din timpurile de restriște. Tot același luptător vrednic a rămas și după război, cu același dar și zel

*) Notele biografice ale D-lui Emil Pocola și Ioan Georgea cea dintâi publicată în numărul anterior al revistei noastre sunt luate din broșura „Almanachul Învățătorilor Sălăjeni” scris de D-l Simion Oros, care așteaptă să fie pus sub tipar.

de muncă pentru stârpirea din satul său al celui mai crâncen dușman al luminii și progresului : *analfabetismul*.

Dela coetanii săi și până la cei mai tineri copii de școală de 8—10 ani : o divizie întreagă de cetățeni harnici, deștepți, bisericoși, conștii și cu formidabile concepții de dreptate și datorințele lor față de neam, țară, sat și familia din care face parte. E un efectiv de 1200 suflete tineri, bătrâni, femei, bărbați, flăcăi, fete, băeți și fetițe, cari toți au trecut prin școala lui Ioan Georgea, în decursul celor 39 ani impliniți de dascălie.

Un mare grup de elevi, cari la indemnul său, cu sprigul moral și sfatul părintesc al său, au continuat la școli mai înalte, sau și numai cu pregătirea de bază însușită dela acest bun instructor, ocupă diferite funcțiuni și slujbe.

Corul casei culturale „Episcopul Nicolae Ioan“ constă din 60 membri, toți fost elevi bravi și cumiși ai bătrânului penzionar, îi laudă destoinicia.

Pleiada de cântăreți ai bisericei din Bălan, toți bine cunosători de tipic și cânt bisericesc, sunt temeinic instruiți și pregătiți de acest dascăl.

Coperativa de consum „Rândunica“ tot din Bălan s'a înființat la indemnul harnicului învățător Ioan Georgea.

Sfaturile din Bălan constă din un număr de 16 fruntași, cari nizuiesc a aplană diferite conflicte dintre locuitori, micșorând astfel numărul proceselor inutile este opera acestui dascăl.

Pleiada pomicultorilor, în școala pomologică a lui Ioan Georgea a îndrăgit pomăritul și-l cultivă în măsură considerabilă.

Aceste fapte sunt oglinda fidelă a rezultatelor rodnice în munca școlară și extra școlară a vrednicului veteran din Bălan, Ioan Georgea, ale căror rodnicie este binecunoscută și bineprețuită de întreg jurul.

Învățătorul Ioan Georgea s'a născut în comuna Bălan la 14 Februarie 1868, din părinți țărani. Clasele primare le-a făcut la școala primară rom. cat. din Cluj iar clasele liceale recerute pentru școala pedagogică le-a absolvat tot în Cluj la liceul rom. cat. Studiile pedagogice și le-a însușit la seminarul pedagogic „Andreian“ din Sibiu, unde și-a obținut și diploma de învățător.

A funcționat ca învățător provizor în comuna Racăș la școala confesională română, în anul 1890—91, iar din anul 1891 Sept. 15 până la data pensionării, 1 Ianuarie 1929, a funcționat neîntrerupt în comuna sa natală, Bălan, la școala conf. ort. română, până la anul 1919, când a devenit școala românească de stat.

În anul școlar 1890—91 a condus și școala conf. din Hida, unde avea de supleant pe învățătorul tolerat Ioan Turcu, a mai condus din Bălan, în anul școl. 1895—96—97 școala conf. română din Gălpăia, având de suplent pe înv. tolerat Gheorghe Rusu din Jac.

A dezvoltat Ioan Georgea, o muncă asiduă și în cadrele reuniunii învățătoresți ca președintele Reuniunii Învățătorilor Români din tractele Unguraș, Someș, Solnoc și Cătatea de piatră. Din anul 1896 și până la statificarea școalelor în anul 1919 a fost președintele permanent al inv. din tractul Unguraș. Iar din anul 1919 până la pensionare este conducătorul cercului cultural „Andrei Baron de Șaguna.”

Azi, în vârstă de 62 de ani, își trăește restul vieții, plin de sănătate, în mijlocul foștilor săi școlar înconjurat de stimă și venerațiune, având deplina mângâiere sufletească că nu a trăit înzădar, căci sămânța bună și curată, sămănată în pământ bun și roditor, a prins rădăcină și a adus roadele din belșug.

S. Oros.

Pagini de literatură

Introeniți!

În compartimentul vagonului de clasa III, a trenului personal spre Ardeal, erau trei călători. Lume puțină era și în celelalte compartimente, căci era în ajunul Crăciunului.

Cei trei călători veneau care din cotro, de prin orașele României-Mari și aveau o singură cale: Spre Ardeal. Erau de prin jurul Clujului, de undeva și mergeau în conced, acasă, la coada purcelului. Nu se cunoscuseră eri, dar azi erau prieteni. Își vorbeau unul altuia tare, prietenește, se băteau unul pe altul pe umeri și în sfârșit, făceau tot ce puteau ca să treacă mai iute vremea, care par'că le stătea în spinare.

Ziua era tristă, posomorâtă. Fulgii mari cădeau liniștit pe câmpie. Roiuri, roiuri coborau din țăriile neguroase ale cerului, se roteau prin aerul liniștit și cădeau la pământ. În locul lor, isvorau alte și alte roiuri.

În compartiment, era cald și fum de tutun de-l puteai tăia cu cuțitul.

Trenul străbătea câmpia albă, sforăind puternic prin supapele de oțel. Din când în când câte o stație îl oprea pentru o clipă-două, apoi trenul își continua liniștit drumul prin inima Transilvaniei.

Vara, priveliștile Ardealului sunt frumoase, stârnind admirația călătorilor din tren. Ele trec ca o panoramă splendidă pe dinaintea ochilor și, deși de cele mai multe ori nu poate cuprinde privirea un teren mai larg, peisajele au totuși un aspect variat, pitoresc, plăcut. Satele îmbrăcate în verdeață, orașele cu turnurile lor ascuțite sunt ca un decor al tabloului, care te face să stai la fereastra vagonului tot timpul de călătorie.

Iarna însă, mai ales în timpul când ninge, toate aceste sunt acoperite de un văl de fulgi și fulgișori. Căderea fulgilor te distrează un ceas, mult două, dar, dela o vreme, privirea îți se întoarce plictisită dela fereastră. Tinerii noștri sol-

dași au privit afară atunci, înainte de a ajunge la Sighișoara, când unul zece :

— »Uite, mă, cum ninge.«

Dar de-atunci au trecut câteva ceasuri bine de drum și ei nici n'au privit spre fereastra aburită. — Au alte lucruri acum înainte. Iși povestesc viața lor dela regiment, descriind pe șefii lor erarhici. In această privință au multe de vorbit, mai ales de domnul caporal sunt unanim de părere, că în viața civilă, trebuie să fie un pungaș.

— «Să vezi mizerie ce face, când e el al dracului.»

— «Al nostru la inspecția «ifectelor,» seara, când dă cu nuiăua în haină, suflă fum de tutun, ca să poată spune că iese praf. . . .eși apoi vai da noi.»

— E mai al dracului decât domni ofițeri, conchise al treilea.

După ce-au povestit și descris viața lor de regiment cu-amărăciunile și bucuriile sale, urmează o clipă de tăcere. Tustrei privesc pe fereastra vagonului afară; la priveliștea tabloului de iarnă, ce li se așterne în față. Fulgii cad liniștiți și ușori, roind mereu. Ziuă e pe ducă. La stația din urmă, s'au aprins luminile prin vagoane. Afară, se distinge tot mai greu-oiul fulgilor. Din ce în ce mai mult, câmpia seamănă cu o năframă enormă albă, peste care se lasă tot mai greu vălul amurgului.

Cei trei călători n'au prea mâncat astăzi. Las'că vremea a trecut pe nesimțite și ei n'au prea simțit foamea, dar nici nu au prea avut ce. Nu-i vorbă li s'a dat dela regiment câte o pâine și o cutie de conserve, dar acestea trecuseră încă de aseară, mai ales că trebuiseră să stea de eri la amiază, până azi dimineață la patru ore în Ploești. Mai avea unul din ei un codru de pâine, dar pâna acasă mai era drum, nu glumă. Acum că nu mai vorbeau, stomacul lor găsi prilejul să le aducă aminte, că e gol. Fiecare se gândea la traista goală și înghițea în sec.

In sfârșit cel cu pâinea rupse tăcerea :

— »Măi fraților, n'ar fi bine să mâncăm ceva?«

— «Bine, numai să avem ce,» răspunse unul din cei doi.

— «Mai este la mine un codru de pită.»

— «Și la mine nițică sare,» răsse al treilea.

— «Fără glumă, zise întâiul; mâncăm pifa.

Scoaseră pita, — un codru — o împărțiră frățeste tăind-o cu «brîșca» și o mîncară în făcere. După acesta unul zise.

— «Să fie de bine, vere!

— «Mulțam!»

— «Numai să ajung eu acasă, zise al treilea. Atunci știu că mi-a fi bine.»

— «Eu ajung pela trei după miezul nopții. Merg a «corinda» cu ortacii»

— «La noi, în sat, măi vere, este obiceiul că merg feciorii a «corinda» pela fete cu «ceterașii» și sunt îmbieși cu vin și cu turte.»

— «Da' la noi? umblă feciorii toată ziua cu «ceterașii» după ei, pe la fete.»

— «Anul trecut am umblat cu Viflaimul. Eram nouă ortaci. Am strâns o sută două zeci lei de fiecare.»

Vorbind, uitară de foame. Erau veseli, ca și când ar fi fost aeva în satul lor, în atmosfera obiceiurilor străvechi!

Noaptea a cuprins de mult emisferul nostru. Tot mai ninge! Cerul e tot înegurat! Tot mai greu pufăe treul, luncând ca un șarpe enorm, negru, pe zăpada albă.

Cei trei ostași au vorbit până târziu despre obiceiurile din satul lor, evocând cu mintea chipurile de feciori și fete cu cari au copilărit. Și-au povestit dragostile lor și pe-ale altora din statul lor. În urmă au hotărît să se ducă toți la unul din ei, la cel mai apropiat ca să petreacă ziua de Crăciun.

Acum au adormit de mult.

Poate să fie ora unu, după miezul nopții.

Șeful trenului trece ca o fantomă, din când în când prin coridorul îngust al vagonului.

De-odată trenul se oprește!

Zarvă mare printre călători.

— «Ce este? Ce este?» întreabă fiecare.

— «Mă, fraților, unde suntem?»

— «S'a oprit trenul!»

— «O fi Clujul!»

— «Mai avem trei stații până...»

— «Ași! Nu e Clujul! Suntem în câmp...»

— «Să știți că s'a troenit trenul!»

- «Și noi, cari voiam să mergem a «corinda.»
 — «Dacă nu vrea Dumnezeu!
 — «Și pită în traistă nu-i!»
 — «Ce ne facem?»
 — «Șeful de tren tocmai trecea.»
 — «Domnule șef, ce s'a întâmplat?»
 — «S'a oprit trenul din cauza omățului!»
 — «Și... mai stăm mult?»
 — «Nu știu nimic până la ziuă.»
 — «Fiu!... făcu soldatul. fluerând a pagubă.»
 — «Știi ce, zise unul, hai să mergem a corinda!»
 — «Unde? se iluminară cei doi.»
 — «In satul asta,» zise el, arătând câteva lumini răzle-
 țite în noaptea neagră, nu departe.
 — «Mergem!»

Și cei trei camarazi, lăsând trenul în câmpie, coborâră în sat, la colindate. Era seara de Craciun.

24 Noemvrie 1930.

Gh. Hobjilă.

Avuția sufletului este singura avuție; celelalte bunuri sunt bogate în dureri.

ARTHUR SCOPENHAUER.

Exemplul e totul. El este școala neamului omenesc și numai la aceasta putem învăța.

BURKE.

Precum soarele este lumina corpului astfel credința este lumina sufletului

ION GURĂ DE AUR.

Note și Observări.

Pedeapsa corporală.

Este o chestiune veche, care a frământat mintea și sufletul atâtor pedagogi și dascăli mari și mici, fără ca să poată fi rezolvată definitiv. În trecutul îndepărtat toată lumea; părinți și educatori, erau pentru aplicarea pedepsei corporale în școală. Mai târziu tabăra s'a divizat în două: pro și contra. În sfârșit au invins cei din urmă. În teorie pedeapsă corporală este dată afară din școală. O interzic toate legile și regulamentele. În realitate însă lucrurile nu se prezintă astfel. Cea mai mare parte a educătorilor și învățătorilor o aplică și azi, deși poate o condamnă și ei.

Cercetând cauzele aplicării vom afla, că pedeapsa corporală este cea mai ușoară și comoadă pedeapsă pentru cel ce o aplică, fiindcă nu reclamă din partea lui nici o efortare sufletească, pentru a căuta și găsi sancțiunile potrivite față de greselile copiilor. Cea corporală stă în totdeauna la îndemână. Trebuie să iea numai nuiua și să lovească mai tare ori mai domol, după cum e dispus. Cum însă ea se aplică în cele mai multe cazuri cu sufletul tulburat de mânie, loviturile sunt aspre și de multe ori chiar fatale. Cazul de mai jos, unul dintre cele multe, o dovedește de ajuns.

Învățătorul Paul Minescu din Săn-Paul jud. Cluj, era aderentul pedepselor corporale fiind de credința, că numai așa își poate susține învățătorul autoritatea și constrânge elevii la muncă și bună purtare. Și aplica cu nemiluita tot soiul de pedepse corporale, dar cu predilecție ingenuncherea: ore și jumătăți de zile, cu mâinile ridicate. De aceasta pedeapsa a fost împărășită și eleva Victoria Petrișor dela ora 9 dimineața până la 3 după amiazi, pentru motivul, că n'a știut lecția. Dusă acasă de alții, biata copilă nevinovată s'a îmbolnăvit și în scurt timp a decedat.

Cazul a ajuns la parchet. Aici s'a constatat vina în învățătorului, precum și faptul, că satul întreg era îngrozit de

modul brutal cum erau tratați copiii în școală. Învățătorul imediat a fost deținut.

După moartea biete Victoria și suferințele părinților și a celorlalți copii, urmează nenorocirea învățătorului, care n'a știut alege și aplica alte mijloace potrivite pentru disciplinarea elevilor.

Aceasta este un singur caz dintre cele multe, cari au nefericit atâtea elevi, părinți și învățători. Dar cred, că este suficient pentru a ne pune întrebarea, dacă este îndreptățită ori nu pedeapsa corporală în școală și cum trebuie aplicată? Aceasta este în funcție de mai multe condițiuni și anume: mediul, starea socială, educația și temperamentul elevilor; destoinicia, preciperea și temperamentul învățătorului etc. Tot atâtea împrejurări vrednice, de luat în seamă, cari schimbă situația și reclamă din caz în caz alte și alte mijloace de disciplinare. Depinde de înțelepciunea învățătorului stabilirea lor. Dacă găsește de necesară pedeapsa corporală, care în multe cazuri poate fi motivată, să aibă în vedere următoarele: să o aplice cu mare grijă, calm și fără mânie; să nu aibă urmări dăunătoare sănătății copiilor; să nu fie prea grea să se aplice la timp potrivit ca să îndrepte pe cel pedepsit; să se aplice rar și motivat etc.

Sunt de preferat însă în toate cazurile pedepsele morale, nu numai fiindcă sunt mai umane, dar mai ales pentru că sunt mai educative. Pe când pedepsele corporale îndârgesc și dela un timp elevii devin nepăsători și chiar insensibili față de ele, cele morale imblânzesc și cuceresc. În cele mai multe cazuri primele produc sentimente de ură față de educator, ultimele alipire și iubire. Să nu se uite, că învățământul bun se bazează pe iubirea reciprocă dintre învățător și elev. Numai atunci vom avea învățământ și educație adevărată, când iubirea și blândețea va stăpâni în școală. Învățătorul lipsit de iubire pentru copii n'are ce căuta în școală, fiindcă școala este o tortură și pentru el și pentru elevi. Iar cel ce are iubirea elevilor nu va trebui să aplice pedepse corporale.

I. Mango.

Revista revistelor

— Spicui. Note. —

Documentele vremii. (Buletinul Asoc. Inv. din jud. Târnăva-Mică. Anul I. 15 XI. 1930. No. 1. Blaj.) Dl Toma Cociș, în articolul său „Școala nouă, școala veche” spune că, reformatorul când ajunge la posibilitatea de a-și traduce în fapte gândul, caută să răstoarne ce a găsit și să introducă ceva nou, dar care nu are nici o legătură cu trecutul. Școala activă nu strică vechile așezări dinpotrivă le susține și întărește. Școala veche, pasivă, bate cotiturile. În școala activă copilul treube să se învețe cum spune Pestalozzi: «copilul însuși va privi chestiunea pe toate fețele». În școala activă se pretinde individualizarea învățământului, spontaneitatea elevilor, gustul de a ști, de a ceti și a nu arunca cărțile ca pe niște simple unelte de tortură școlară. Școala activă este evoluția învățămintelor scoase din textele vechi de pedagogie urmate de noi cercetări de psihologie genetică nu filozofică. Când elevul își pune gândirea sa și simțirea sa în mreaja lucrării sale am realizat școala activă.

„*Incercări practice în domeniul școlii active*” este o lecție practică a d-lui Toma Cociș. În partea oficială a Secției din acel județ, găsim procesul verbal al com. central din care desprindem: «*Conziliul hotărăște a se publica un buletin al Asociației care se va trimite membrilor în contul taxei de membru*». (Aceasta hotărâre s'a luat în 19 XI 1930 și Buletinul a și apărut deja. Iar noi Sălăjenii ne divizăm pe chestii personale și nu producem aproape nimic, căci, vai! dacă unul sau altul dintre noi se ridică, se găsec chiar și în rândurile superiorilor, cari pun bețe în roată, împiedecându-i în avânt, în acțiune în loc să dea mână de ajutor. Ce rușine din partea lor!) — La rubricile «Școlare» «Problema vieții românești» «Economice» și «Cronică» găsim lucrări cari interesează mult lumea dăscălească.

Voința Școlii (Anul VIII. Cernăuți, 1 Dec 1930 No. 15). În loc de articol prim cetim, hotărârile conziliului federației corpului didactic din România; apoi Apelul redacției prin care chiamă toată suflarea dăscălească a lua parte la congresul din 6 și 7 Dec, în București. (Congresul nu s'a tinut; a fost amânat); pe urmă hotărârea Curții de Apel din Târgu Mureș privitoare la apărarea drepturilor membrilor corpului didactic. În cele următoare se ocupă cu chestiuni curente.

Simion Oros.

Diverse.

Situația învățământului primar.

Intr'o expunere făcută la Cameră, dl. Ministru al Instrucțiunii, N. Costachescu, prezintă situația învățământului primar în modul următor: În țara întreagă avem 2.653.000 elevi obligați a frecvența cursul primar. Din acestia sunt înscriși 2.100.000, dar cursurile le frecventează numai 1.985.000, restul de 668.000. nu pășesc pragul școlai.

Dacă socotim 40 elevi de un învățător, ne-ar trebui 66.000 inv. pentru copiii recenzați, ori 49.000 pentru cei ce frecventează cursurile. Avem deci o lipsă de 11.000 învățători.

Din 9.000 copiii înscriși în cl. VII ajung numai 640, iar din 100 copiii înscriși la școală numai 8 absolvesc cursul primar.

Datele de mai sus vor da muli de gândit celor cu tragere de inimă pentru școala primară. Mg.

Un gând bun pentru „Astra.“

Despărțământul Cluj al „Asociațiunei“ a adus, în adunarea sa generală, o holărire vrednică de toată luarea aminte. Președintele, prof. Dr. Iuliu Hațieganu, anunță o schimbare de metodă în propaganda culturală. Despărțământul, în loc de risipirea forțelor în prea multe comune deodată, se va concentra cu toată puterea, pe rând la câteva, unde însă se vor face realizări concrete, culturale, agricole, ingienice. În special propune să se lucreze pentru dezvoltarea unei comune model, care să fie inzestrată cu casă culturală, baie populară, radio, cooperativă etc. Acest noroc îl va avea comuna pitorească și cu frumos trecut istoric: Feleacul de lângă Cluj.

Este un început, care va trebui urmat cu toată hotărîrea și de celelalte despărțăminte. Concentrată, pe rând, asupra singuraticelor comune, activitatea lor va putea da fără îndoială roade mai bogate decât în trecut. „Unirea“

Activitate extrașcolară

Cercul cultural „Porolissum“

Cercurile culturale iau din ce în ce un mai mare avânt. Impregnarea lor în masele populare, redă satelor mai multă putere de viață. Eficacitatea acestui mijloc de culturalizare se evidențiază pe zi ce trece mai mult, iar poporul dornic de noutăți aleargă bucuros să-și audă conducătorii.

Noi, corpul didactic din cercul cultural «Porolissum» în ziua de Duminecă 7/XII 1930 am ținut ședința cercului în comuna Mirșid.

Acest cerc cultural este format cum nu se poate mai bine: doi învățători căsătoriți, trei D-re învățătoare, și trei învățători tineri cari cu toții depun toate străduințele ca ședințele să fie la nivelul cuvenit.

La Mirșid după serviciul religios care a fost oficiat de către părintele protopop Rusu, corpul didactic a ținut *ședința intimă* în localul școlii, deschisă de D-l Iuliu Cărpineanu președintele cercului. Au urmat conform programului: 1. Conferința didactică «Rolul învățătorului în școală și societate» ținută de D-l Mihaiu Terheșiu, înv. dir. Brebi.

A fost o conferință bine pregătită, din care corpul didactic s'a ales cu multe și prețioase cunoștințe. 2. Lecție practică: «Focul» intuiție la cl. I-a. ținută de D-ra Elenuța Ardeleanu, harnica și simpatica învățătoare din Brebi.

La critică se clasifică atât conferința cât și lecția ca foarte bune. Li se aduce laude din partea corpului didactic. După amiază, *ședința populară*. A luat parte corpul didactic din cerc: D-l Iuliu Cărpineanu înv. dir. preș. cercului Ortelec; D-l Mihaiu Terheșiu înv. dir. D-ra Elenuța Ardeleanu Brebi; D-l Ioan Sabou înv. dir. Moigrad; Lazar Cosma înv. dir. D-ra Florica Mărian Gârceiu; D-l Ioan Costea înv. dir. Mirșid. Au mai asistat D-na Cărpineanu Ortelec, părintele protopop Rusu și D-l Bernad Kraus medicul circumscripției. Inteligența existentă în comună n'a luat parte. Dureros. Programul: 1.

Fiind adunat public numeros în special bărbați D-l Iuliu Cărpineanu președintele cercului deschide ședința populară printr'o frumoasă și instructivă conferință, arătând poporului prin mai multe exemple alegorice marea însămnătate a științei de carte.

Conferențiarul ca să evidențieze mai bine—că cine știe carte are patru ochi—le povestește întâmplarea hazlie cu un om care nu știa carte și înțelegând greșit această zicală s'a dus să-și cumpere o păreche de ochelari, crezând că astfel cu patru ochi va putea ști carte.

Acest exemplu a făcut mult răsunet în inima poporului adunat.

2. Lazăr Cosma inv. dir. Gârceiu, conferențiază despre : «Crisa economică de astăzi».

3. D-l Dr. al circumscripției, Bernad Kraus, fiind invitat a lua parte la această ședință le-a dezvoltat sătenilor o conferință despre : «Alcoolism». În cuvinte bine alese arată gravele consecințe ce rezultă din consumarea peste măsură a alcoolului, demonstrându-le totodată că pe lângă că-i duce de multe ori la sapă de lemn, le mai distruge și organismul fiind astfel predispuși la diferite boli atât consumatorii cât și generațiile noi.

D-l medic recomandă ca remedii o educație bună și să înființeze căminuri culturale, unde în Duminici și în sărbători în loc să meargă la cârciumă să se adune la cămin să cefească diferite ziare etc.

4. Invățătorul din loc a executat cu elevii cântece și poezii.

5. Terminându-se programul D-l președinte mulțumește tuturor pentru participare și declară ședința cercului închisă.

Dup'aceea corpul didactic al cercului aduce mulțumită D-lui medic al circumscripției pentru sprijinul acordat și în această ședință, contribuind astfel iar printr'o conferință, să ne ridice cercul cu o treaptă mai sus și totodată făcând ședința mai fastuoasă și mai interesantă.

Un învățător din cerc.

Congresul Învățătorilor Sălăjeni.

În ziua de 15 Noembrie 1930, învățătorii sălăjeni și-au ținut adunarea de toamnă, în sala teatrului orășănesc din Zălau. Ședința s'a deschis la orele 10 dimineța, fiind prezenți Dnii: *Simion Oros* președinte, *D. V. Ţoni* președintele Asociației Generale a Învățătorilor din România, *Dl. Pora* vice-preș. Asoc. Inv. din țară, *Gh. Tulbure* inspector școlar, *D. Mărgineanu* revizorul școlar al județului, *Emil Pocola* s. revizor școlar pensionat, care a fost sărbătorit cu această ocazie; apoi, dl. s. revizor *Codreanu*, *Ioan Mango* primarul orașului Zălau și *dl. Gheorghe Matieșeanu* profesor, din partea corpului didactic secundar — și peste cinci sute de învățători și învățătoare din județ.

Dl. Oros deschide ședința printr'o frumoasă cuvântare, făcând istoricul asociației și arătând activitatea desfășurată în anul 1930. Accentuiază necesitatea unei lupte mai intense, prin presa profesională. Apoi prezintă pe *dl. Ţoni*, care e primit cu aplauze frenetice și aclamat de toți cei prezenți, în picioare. La fel, *dl. Pora* e primit cu simpatie, precum și ceilalți oaspeți, însirați mai sus.

Dl. Ţoni, luând cuvântul, a fost silit să facă o pauză de 5 minute, din cauza entuziasmului din sală și-a strigătelor de: Trăiască! cari nu mai conteneau. Dsa s'a putut convinge și aci, ca la toate secțiile învățătoresți din țară, că poate conta pe devotamentul și concursul necondiționat al întregii dascălimi.

Conferința Dlui Ţoni.

Dl. Ţoni a vorbit despre: „*Rolul cultural și național al învățătorului român.*” Cu vorba și căldura sufletească, cari numai Dsa știe să le dea vorbei, arată rolul învățătorului din vechiul regat și din teritoriile realipite. Primul a contribuit cel mai mult, după scriitori și poeți, la redeşeptarea națională, luminând masele poporului asuprit și exploatat de boerimea cu sufletele veștegite de curente străine și risipitoare a banului stors de pe pielea bietului țaran. Băncile populare; cooperativele sătești și căminurile culturale, cari au adus salvarea economică, financiară și culturală a țărâniilor din vechiul Regat, sunt opera învățătorului, care, deși

lipsit și nesprijinit de nimeni, și-a înțeles rolul și a muncit din toate puterile, pentru ridicarea neamului. Învățătorilor ardeleni, le-a revenit un rol și mai greu, căci ei trebuiau să țină trează conștiința națională, apărând ființa etnică a unui popor subjugat pe nedrept și ademenit în tot chipul să-și piardă limba, credința și obiceiurile strămoșești. Munca învățătorului român din toate colțurile României de azi, n'ar fi fost ducătoare la scop, dacă dascălimea n'ar fi avut viziunea clară a epocii și n'ar fi fost la curent cu frământările actuale ale epocii în care și-au desfășurat activitatea. După marele războiu noi probleme se ivesc pe orizontul național și alte necesități cer destoiniciei dascălimii, muncă dărză și pricepută.

Obvine necesitatea unei ofensive culturale intense și bine organizată. Numărul învățătorilor trebuia mărit și sentimentul național stimulat, pentru ca legătura sufletească dintre frații adunați într'o țară frumoasă și bogată să fie cimentată. S'au înființat cercuri culturale, cămine culturale, cursuri de adulți, biblioteci, etc. cari toate poartă pecetea muncii nepregătate a învăț. române! Luptând cu mări greutăți materiale, învățătorul e dator să pună stavilă oricărui internaționalism și cosmopolitism care ar încerca să se strecoare în inima neamului nostru cu gânduri și intenții criminale. Să se păstreze intactă tradiția și fiecare provincie să aducă pe altarul neamului, tot ce are mai sfânt și mai scump, dar să înlăture luptele și prejudecățile cari separă provinciile fărâmițind puterea vitală a neamului.

Dl. Țoni aduce două splendide exemple de cult național din Franța și Suedia. Dsa a văzut într'un oraș francez, cultul sfânt ce-l au frații noștri de rasă, față de eroii naționali și mai ales pentru fecioara din Orleans, Jeane D' Arc. Și arată deosebirea între ei și noi, cari suntem înrolați în lupte politice, confesionale și de tot felul, în loc să ne adăpăm din izvorul sfânt al naționalismului slăvind memoria eroilor noștri, cari ne-au adus prin sângele lor, România-Mare de azi. În Suedia, Dl. Țoni a asistat la o serbare sportivă a câteva sute de școlari, la care au luat parte și prinții de coroană ai Suediei. Școlarii, erau îmbrăcați, în costume de culoarea drapelului lor. La un moment dat, micii sportivi au făcut o performanță gimnastică, alcătuint din trupurile lor, coroana și steagul Suedez, cari s'ar închinat apoi în fața oaspeților re-

gali. La noi, treicolorul național e expus batjocurei publice, pe cârciume, spre rușinea unor conducători inconștienți și nechemafii: România de azi are mare lipsă de un *Spiru Haret*, care să salveze școala și pe dascălime, dela dezastrul la care vom ajunge inevitabil, dacă starea actuală nu se va îndrepta. Învățătorii trebuie să fie *solidari*, gata de luptă dar și de jertfă și de muncă creatoare. Trebuie să facem o educație civică poporului, dar și noi să fim străjeri ai politicii naționale, nu de partid. Învățătorul nu poate fi soldat al nici-unui partid, căci politicii de azi nu-i putem acorda încrederea noastră. Politica, cum se face acum, e un noroiu care ar murdări pe orice om de cinste și omenie. Învățătorii trebuie să aducă o undă curată și aci, luând atitudine hotărâtă și neștrămutată în toate problemele mari ale Țării. M. S. Regele e un animator al culturii și va da tot sprijinul dascălimei. Oamenii zilei vor trebui să țină seamă de corpul didactic și vor fi siliți să îmbunătățească soarta mizerabilă și de batjocură, în care se zbate mai ales învățătorimea, în aceste timpuri când cultura e lăsată pe planul al doilea, Dl. Țoni mai vorbește despre rolul învățătorului în problema religioasă, despre societățile mutuale și despre pregătirea universitară a învățătorilor. Cere, apoi, consecvență, încredere în isbândă și solidaritate de fier, în lupta pentru obținerea drepturilor firești a învățătorimei și a școlii.

Conferința Dlui Țoni a fost des întreruptă de aplauze și ovațiuni. Învățătorii sălăjeni au dovedit încă odată, că-și înțeleg rolul și sunt gata la orice, pentru trimful școlii și a cauzei lor, întruchipată în persoana iubițului lor președinte, dl D. V. Țoni.

Conferința Dlui înv. Iancu.

Dl. Iancu Gheorghe, învățător în Carei, și-a ținut cu succes conferința dată din partea secției: „*Problema satului românesc și rolul învățătorului în desfășurarea ei.*” Dsa, a făcut o frumoasă și documentată paralelă între cultura celulei social-organice a vieții românești, satul și între cosmopolitismul distructiv al orașului.

Cere intensificarea propagandei culturale la sate și crearea unor biblioteci cu cărți alese ca limbaj și subiecte potrivite scopului. Dl. Iancu a făcut o frumoasă impresie prin limbajul ales, concis și cult cu care a vorbit și prin abunden-

ța de lucruri noi și cunoștințe variate cu care și-a presărat conferința. Totuși se pare că ar fi foarte potrivit ca astfel de subiecte să fie tratate de colegi dela sate, cari sunt direct părtași ai problemelor ce frământă țărănimea noastră rurală.

Banchetul.

La orele 13, a avut loc un banchet în saloanele restaurantului «Tansilvania», dat de asociația sălăjană, în onoarea dlui D. V. Țoni. Au toastat Dl. Emil Pocola pentru M. S. Regele; dl. Cleja, în sănătatea Dlui D. V. Țoni, Dlui Iancu, în memoria învățătorilor noștri morți în războiu; Dna Grama aduce salutul învățătoarelor sălăjene dlui Țoni, vorbind pe scurt, despre rolul femeii române. Dl. Iluțiu adresează câteva cuvinte dlui președinte Țoni, rugându-l să aibă mereu în vedere soartea vitregă și excepțional de grea, a învățătorilor tineri — asigurându-l de devotamentul acestora. *Ședința de după amiază.*

La orele 15 și jumătate a avut loc o ședință unde s'a discutat modificarea statutelor Asoc. Gen. a Inv. din România, raportor fiind *Dlui Cleja* din Carei. Mulțumită priceperii și zelului cunoscut a raportorului, Statutele au fost modificate clar și definitiv. *Dl. Sabo* inv. în Acâș, aduce la eventuale propuneri, discutarea chestiunii înființării unei bănci a învățătorilor sălăjeni. *Dl. Pora* arată însemnătatea unei astfel de instituțiuni și îndeamnă pe colegi să delege o comisiune care să studieze chestiunea. Propunerea e primită, după ample discuțiuni. *Dl. Cleja* aduce pe tapet, eventuala modificare a prețului și felului de apariție a revistei «Școala Noastră.» După multă consfătuire și diferitele păreri expuse, dl. redactor Leontin Ghergariu lămurește chestiunea, arătând că datorită tirajului mic, prețul revistei nu se poate micșora, fără să se lovească direct în existențe acestui organ de publicitate, recunoscut de oameni competenți, ca bun conducător spre scopul urmărit.

Luând cuvântul Dni: Emanoil Pop, Onac, Dna Grama, Sabo, Iancu, s. rev. Codreanu, etc. Adunarea hotărăște menținerea revistei «Școala Noastră,» în condițiunile de până acum.

Procedându-se la alegerea noului comitet, se alege președinte, *dl. Simeon Oros*, vice-președinte *dl. Dumitru Ilea* și membri din fiecare subsecție câte un reprezentant.

Ședința festivă.

La orele 11 seara, a avut loc o ședință festivă, cu program artistic, în sala teatrului, fiind sărbătoriți dl. Em. Pocola s. revizor pensionat și primul președinte al A. î. s. români.

Sala a fost arhiplină. Printre oaspeți am remarcat pe Dnii: Leontin Ghergariu dir. liceului de stat, cu Dna.; Dl. protopop al Zălăului, Romus Roșca, cu întreaga familie; Dna și Dl. avocat Dr. Domșa; Dna și Dl. adv. Dr. Pîntea, Dl. Sima s. prefect; Dna și Dl. Gr. Avram; Dna și Dl. revizor școl. al județului D. Mărgineanu; Dl. Dr. Buby Gheție adv. Dl. Dr. Simeon Pop adv.; Dl. Ioan Mango primar, fost rev. școlar al județului, Dl. Popoviciu Ananie, Dl. profesor Kesler; Dl. Teodor Pislea, Dl. s. rev. Codreanu cu întreaga familie, Dna Maior etc, etc.

Programul:

Alături de dl. președinte Oros, au luat loc dnii; D. V. Toni, Em. Pocola, Pora, Ilea, rev. Mărgineanu, Matieșanu, Codreanu și Dl. Georgea inv. pensionat. Ședința o deschide Dl. Oros, arătând meritele pentru care învățătorimea sălăjană aduce omagiu dlui Pocola și-l decorează cu medalia de recunoștință, în timp ce *orchestra Bat. 7. V. M.* cânta: «Mulți ani trăiască!»

Dl. Ilea, inv. Jibou, ține o frumoasă cuvântare, aducând omagii inv. pensionați. Arată greutatea muncii acestor veterani, cari au trebuit să slujească la doi stăpâni: neamul și regimul unguresc.

Dl. Pora, feliicită călduros și aduce celerii învățătorilor pensionați sărbătoriți și apreciază gestul inv. sălăgeni, de a sărbători și cinsti pe înaintașii lor.

Dl. D. Mărgineanu, rev. școl. relevă că cinstea adusă colegilor bătrâni și superiorilor, e o dovadă că învățorii din Sălaj sunt o armată disciplinată și conștie de chemarea Cinstirea altora ne cinstește pe noi înșine.

Dl. Mărgineanu a fost obiectul unei sincere manifestațiuni de simpatie și respect, fiind îndelung aclamat de învățători și de toți cei prezenți.

Dl. Toni, primit cu aplauze nesfârșite, spune că încă dinaintea de războiu, cunoaște pe dl. Pocola, fiindu-i un bun prieten. Arată cât de strânsă era legătura sufletească între colegii de ainceace și dincolo de munți și cum veneau cărțile

de propagandă națională, în scoarțe pe cari era scris. «Albînăritul;» «Creșterea vermilor de mătăsă,» etc. ca să nu fie oprite de cenzura ungară. Vorbește apoi, despre felul cum se indentifică învățătorul cu rolul său de educator: «Veți vedea adesea, dragă Pocola, mâinile nevinovaților copilași intingându-se către tine și cerșindu-ți lumina sufletului tău de dascăl. Și le vei vorbi aeeva, deși ei vor fi numai în închipuirea ța! — A fost un moment de reculegere sufletească de care nimeni nu se poate bucura, afară de modeștii învățători.

Dl. Pocola, răspunde și mulțumeste tuturor, exprimându-și sentimentele de emoție ce-i cuprind sufletul, când vede că după o muncă îndelungată și grea, răsplata vine îmbelșugată. (Orchestra întonează iar »Mulți ani!»

Apoi s'a desfășurat partea artistică a programului, în felul următor:

1. *T. Crețu* a declamat cu mult simț, poezia «Dascălul» de Goga.

2. *Dl. Curea* profesor, a cântat «Cei doi Grenadierii,» acompaniat la pian de Dșoara Codreanu. *Dl. Curea* are o voce plină și plăcută, iar Dșoara Codreanu s'a dovedit o pianistă virtuoaasă.

3. *Dș. Adela Gozman*, a declamat cu un talent surprinzător, poezia «Invățătoarea» de Bota.

4. *Dș. Miți Barboloviciu* a cântat cu un glas de privighetoare, un cântec italian plin de triluri, fiind bisată și oferindu-i-se un frumos buchet de flori. A fost acompaniată la pian de Dș. Eugenia Barboloviciu.

5. *T. Crețu*, a recitat monologul «Autorul» înțelegând și indentificându-se minunat cu «autorul» plin de ambiții dar lipsit de focul sacru...

Balul.

După terminarea programului, a început balul care a ținut până în zorii zilei. La bal au participet tot ce are Sălajul mai distins. Toaletele doamnelor și domnișoarelor, lungi până la glesne, grațioase și estetice, au dat balului un aspect distins și drăgut. Lumea a petrecut minunat, muzica militară a Batalionului 7. din Zălau cântând ariile cele mai noi a dansurilor moderne. Serpentine și confetti din belșug. Au fost alese și reginele frumuseșilor Sălajului, în persoana Doamnei *Lucia Ghergariu* și Dșoara *Pipi Roșca*, căroră li s'aa oferit și premii.

Deși criza băntuie cu inverșunare, venitul material al balului a fost mulțumitor, iar cel moral excelent.

Iuțiu Vasile
inv.

ȘTIRI.

— **Sărbători** vesele și fericite dorim tuturor colaboratorilor și cetitorilor noștri.

— **Armonizarea salariilor.** La Ministerul de finanțe a avut loc o consfătuire a tuturor consilierilor controlori, pentru a se discuta măsurile, ce sunt de luat pentru armonizarea salariilor tuturor funcționarilor de stat. S'a decis ca salariile funcționarilor dela toate departamentele să fie fixate luându-se de normă salariile celor dela Ministerul de finanțe. Chestiunea urmează să fie discutată și supusă decizunii consiliului de miniștri.

— **Reducerea salariilor.** Comisiunea însărcinată cu stabilirea cotelor de reducere a salariilor funcționarilor publici a stabilit că salariile până la 3 mii lei nu vor fi reduse. Dela 3—4 mii reducere va fi de 10 la sută, dela 4 la 5 mii 15 la sută, dela 5 la 10 mii 17 la sută, dela 10 la 20 mii 20 la sută, iar salariile peste 20 mii lei vor fi reduse cu 22 la sută.

Legea fixează că aceste reduceri se aplică pe tot cursul anului.

— **Bugetul ministerului instrucțiunii.** Noul buget al ministerului instrucțiunii se ridică la suma de 6 miliarde 327 milioane 936 mii lei. Față de bugetul în curs, noul buget se prezintă cu o reducere de 756.827.274 lei.

În totalul noului buget se cuprinde și suma de 250 milioane alocată de guvern pentru noile gradații, plusul la coeficientul de gradație cât și rotungirea salariilor corpului didactic.

Pentru armonizarea completă a salariilor conform legii armonizării din 1927, ar mai fi necesară o alocație de încă 250 milioane lei.

— **O nouă sesiune pentru învățătorii respinși la examenul de capacitate.** Ministerul instrucțiunii publice, ținând seamă de faptul că normaliștii respinși la examenul de capacitate din sesiunea Iunie și Septembrie a. c., nu vor mai putea depune acest examen decât în Iunie 1932, deoarece noua organizare a învățământului normal permite 7 ani de studii) a hotărât să acorde acestora o nouă sesiune extraordinară

de examene de capacitate în Iunie 1931.

La acest examen se vor putea prezenta și suplinitorii care au două cursuri de vară.

Ministerul a fixat și următoarele lucrări pedagogice, literare și istorice din care vor fi interogați candidații :

1. *Din pedagogie*: „Indrumarea vieții”, de Förster, tradusă de N. Pandele.

2. *Din literatura română*: „Balade și idile”, de G. Coșbuc.

3. *Din istorie*: „Din trecutul nostru”, de Al. Vlahuța.

4. *Disciplina științifică*; Anatomia și fiziologia omului cu aplicațiuni la igienă.

— **Vacanța școlară.** Ministerul instrucțiunii a fixat începerea vacanței de Crăciun la toate școalele din țară după cum urmează :

Școalele cu internate (normale, seminarii și licee internate), vor lua vacanță în după amiaza zilei de Sâmbătă 20 Decembrie.

Toate celelalte școale vor lua vacanță în după amiaza zilei de Luni 22 Decembrie.

Ministerul a trimis tuturor școalelor o circulară pentru a pune în vedere (în special celor interni și dela școalele cu internat) ca la întoarcerea din vacanța de Crăciun să prezinte certificate dela autoritatea sanitară locală că nu sunt bolnavi și n'au cazuri de boale contagioase în familie.

— **Un protest al Ungariei contra României.** Guvernul ungar a făcut o notă de protest la Liga Națiunilor, secția minorităților, prin care se plânge că în manualele școlare românești, poporul ungar este pus într-o lumină foarte rea și se pun pe seama lui caractere instinctive inexistente,

Sesizându-se de această notă Liga Națiunilor a trimis la rândul ei o notă ministerului instrucțiunii publice și cultelor al României, prin care-i face cunoscut protestul Ungariei, rugându-i să dispue cele de cuviință.

Ministerul nostru de instrucție a dispus imediat facerea unei anchete și trimiterea la Soc. Națiunilor a unui răspuns concludent.

— **Reorganizarea ministerelor.** După cum am anunțat, guvernul a hotărât să facă o nouă organizare a ministerelor. Proiectul a fost întocmit după indicațiile d-lor Mironescu și Mihalache iar ieri a fost trimis tuturor departamentelor spre a-ș da avizul.

Noua organizare a serviciilor ministerelor se va face în conformitate cu noul buget. Funcționarii cari după această reorganizare, vor rămâne fără atribuții vor fi repartizați în cadrele auxiliare, iar ceilalți vor fi dați la regiile autonome.

Acelor dintre funcționari cari n'au stabilitate și deci vor fi puși în disponibilitate după votarea legii, guvernul studiază modul de compenzație ce li se va da.

PARTEA OFICIALĂ

In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștiincios, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 8915—1930. — *Cursul din Italia.* — Comunicăm mai jos în copie ordinul Onor. Directorat Ministerial Cluj spre conformare. No. 55954—1930, Domnule Revizor, Vă comunicăm mai jos ordinul No. 164641—1930, avem onoare a Vă face cunoscut, că prof. și institutele participă la cursurile Monzessori din Roma, vor fi considerați ca în concediu pentru interese și vor fi plătiți cu 25% din lefa dela catedră. p. Șeful Serv. (ss) C. Iencica. p. Șeful Secției (ss) Indescifrabil.

No. 7408—1930. — *Ținerea orelor de religie.* — Ajungându-ne la cunoștință că la unele școli studiul religiei nu i se dă atențiunea cuvenită și se chiar neglijează, reamintim direcțiunilor școlare ordinul nostru circular No. 7408—1930 pentru a se executa cu toată rigoarea.

No. 8123—1930. — *Circulară către toate școlile particulare din județ.* — În conformitate cu ordinul Onor. Directorat Ministerial Cluj Serviciul Instrucțiunii cu No. 31.898—1330 și în legătură cu ordinul nostru circular Nr. 4506—1930 punem în vederea tuturor școlilor cari nu au autorizație de funcționare să-și înainteze cererile și „Referatele“ completate conform art. 11 din legea învățământului particular, iar școlile cari au cerut și până în prezent n'au primit nici un răspuns asemenea și ceară din nou autorizație, având în vedere articolul menționat mai sus. Față de școlile cari nu se vor conforma acestui ordin se va aplica art. 13 din lege. Membrii corpului

didactic fără autorizație asemenea își vor înainta cererile spre acest scop sub urmările sancțiunilor legale.

Nr. 8751—1930. — Zălau, 22 Decembrie 1930. — *Trece-rea la penzie a învățătorilor infirmi.* — Comunicăm mai jos în copie ordinul On. Directorat Ministerial Cluj spre coformare. Nr. 53696—1930 Domnule Revizor, Pentru a nu pune în situație grea pe învățătorii scoși la pensie ca luni de-a rândul să nu primească leafa Vă comunicăm următoarele: învățătorii cari fiind bolnavi cer trecerea la pensie înainte de a avea serviciul de 35 ani și etatea de 57 ani prescrisă de lege, vor proceda astfel: Vor lua certificatul medical prin care să se constate boala de care suferă și acel certificat va fi înaintat acestui serviciu cu petiție care se trimite Ministerului Instrucțiunii ca să dispună la casa generală de pensii pentru examinare prin comisia de pe lângă administrația financiară județeană, pentru a constata incapacitatea de muncă. Bine înțeles Dv. în raport ne veți arăta amănunțit câți ani de serviciu are, de când este incapabil de muncă. După ce a obținut certificatul dela comisia medicală va cere dela Minister ca să-l pună în disponibilitate iar între timp își va pregăti actele pentru pensionare ca imediat ce a primit actele dela Minister prin care a demisionat din învățământ să își poată înainta cererea la Casa Penșiilor. Leafa se va sista dela data pe care o va fixa Ministerul, având a-i plăti suplinitorul până la data puneri în disponibilitate. Învățătorii cari a implinit 35 ani pe serviciu benevol pot trece la pensie fără avizul comisiei medicale. Aceștia vor cere dela Minister punerea în disponibilitate și apoi își vor înainta actele Direcției generale de pensiuni. p. Șeful Serviciului (ss) C. Iencica p. Șeful Secției. (ss) Indescifrabil.

No. 8939—1930. — Zălau, la 22 Decembrie 1930. — *Cererile de înaintare în grad II.* — Comunicăm mai jos în copie ordinul Onor. Directorat Ministerial Cluj spre conformare. Nr. 56574—1930. Domnule Revizor, Onoratul Minister cu ordinul Nr. 163495—1930 dispune: Vă răspundem că, nu se aprobă cererile învățătorilor pentru înaintare la grad II. primite după 1 Iunie 1930. Comunicați celor în drept. p. Șeful serviciului Instr. Publice și al Cultelor, (ss) C. Iencica. p. Șeful Secției (ss) E. Albu.

Revizor Școla :

D. Mărgineanu.

Comitetul școlar județean al județului Sălaj.

Nr. 1948—1930.

Folosirea terenurilor școlare.

Comunicăm în copie ordinul circular Nr. 11470—1930 trimis Prefecturilor de către Serviciul Internelor dela Directorat, precum și adresa Directoratului Ministerial IV. Cluj către Serviciul Instrucțiunii, punând în vedere tuturor comitetelor școlare să se conformeze cu toată rigoarea legii și dispozițiilor luate.

COPIE.

DIRECTORATUL MINISTERIAL IV. CLUJ.

No. 11470 930.

Domnule Șef,

La raportul Dvs. No. 17410—1930, cu onoare Vă facem cunoscut, cumcă după cunoștințele noastre la cele mai multe Com. școlare, realitățile școlare se manipulează greșit și anume: Comunele cari au fost improprietărite prin ref. Agrară cu loturi pentru școală, grădină de pomărit, învățătorii în mod abuziv și contrar dispozițiilor art. 76, 77 și 133 pct. 8 din legea pentru învățământul primar al Statului dau în arândă acestea locuri, iar banii îi folosesc pentru dâșșii.

Nu este suficient, ca învățătorii să facă denunțuri la Revizorate și Prefecturi, în cari se plâng contra primăriilor, cumcă nu le pun la dispozițiune banii Com. școlare și apoi banii se întrebuițează contrar disp. legii contabilității publice.

Este adevărat, că susținerea școalei primară în baza art. 161, 163 și 167 este în sarcina comunei, dar și aceasta este adevărat, cumcă cele mai multe comune nu dispun de nici un venit real și astfel cu greu pot satisface tuturor cerințelor.

Pentru a putea incuraja neajunsurile ce s'ar ivi între primării și Com. școlare și pentru a putea, ca veniturile tuturor imobilelor școlare să treacă în cassa Com. școlare, am dispus următoarele:

D-nii Prefecți să cerceteze prin primării ce realități posedă fiecare școală primară și acestea sunt arândate cu contract în regulă și cu ce sumă? Contractele sunt aprobate de către Comitetul școlar județean? Banii ce incurg din arândarea acestor realități, se varsă în cassa Com. școlare dacă nu s'a vărsat cine i-a folosit și pe ce motiv? Toate acestea date să le raporteze Rev. școlari, cari va lua măsuri contra învățătorilor abuzivi.

Vă rugăm și pe Dvs. să dați ordine tuturor Revizoratorilor să ceară și dâșii aceste date dela toți învățătorii și în cazul, că vor constata, că realitățile școlare sunt arândate în mod clamdestin să detragă o parte din salariul învățătorilor atât timp, pânăce toată suma care au încasat-o ilegal va fi restituită Com. școlare.

Ce privește bugetul școlar, Vă rugăm să binevoiți a da ordin Revizoratorilor școlare, ca să se mărginească numai la strict necesarul, să nu îngreuneze comunele cu zeci de mii lei, fără nici un rost, iar ce privește legalitatea întrebuințării banilor să se țină strict de Legea Conf. Publice, să nu obvină chiranță de mână.

Ce privește întreținerea școalelor din partea comunelor am dispus, că comunele să se îngrijească ca bunul mers al învățământului să nu sufere.

Cluj, la 18 Septemvrie 1930.

Dir. Ministerial:
L. S. ss. CĂPUȘAN.

Șeful Contabilității;
ss. INDESCIFRABIL

Pentru conf. cu originalul:
Cluj, la 21 Septemvrie 1930.
EUGEN ALBU.

COPIE.

Nr. 11470—1930.

CIRCULARĂ.

Domnule Prefect,

Mai multe Revizorate școlare se plâng, că primăriile nu pun la dispozițiunea Com. școlare banii necesari pentru susținerea școalelor primare, a căror susținere în baza Art. 161,

163 și 167 cade în sarcina comunelor. Vă rugăm, a lua măsurile necesare ca sumele strict necesare Com. școlare să li se pună la dispozițiune, ca bunul mers al serviciului să nu sufere.

Mai multe școli posed realități. Venitul acestor realități în baza art. 76 și 77 din legea pentru învățământul primar al statului, se va vărsa în cassa Com. școlare. — Vă rugăm, a cerceta prin primării dacă toate realitățile școlare atât cele vechi, cât și cele prin. primite Ref. agrară sunt arândate, contractele de arândări sunt aprobate de către Com. școlar județean, arânda loturilor sunt vărsate în cassa Com. școlare. În cazul dacă realitățile școlare sunt arândate de către învățători, jumătate arânda s'a vărsat în comuna cassa Com. școlar, conform art. 76, sau dacă s'au făcut o cultura sistematică. venitul de 65% s'a vărsat în cassa Com. școlar conf. art. 71 intrucât învățătorii în mod abuziv și contrar Art. 137 din L. P. I. P. al Statului, ar fi exarândat loturile școlare, însușindu-și arânda, Vă rugăm, a dispune ca primăriile să raporteze Rev. școlar pentru fiecare comună ce întindere au realitățile școlare, care este arânda anuală, iar D-nii Revizori școlari vor detrage din salariul tuturor învățătorilor abuziri toate acestea arânzi și le vor vărsa în Cassa Com. școlar respectiv.

Domnului Prefect al județului.

Ce privește verificarea contului de gestiune al școlaelor Vă rugăm a dispune contabilității județene spre a le verifica finându-se strict de legile în vigoare, făcând responsabili pe Președintele Com. școlar și învățători pentru ori ce iregularități. Sperăm, că prin un control sever se va putea micșora cheltuelile Com. școlare, iar comunele le vor putea suporta mai ușor aceste cheltueli.

Cluj, la 16 Septemvrie 1930.

L. S. Dir. Ministerial:
ss. CĂPUȘAN.

Șeful Contabilității:
ss. NICOLAE FĂRCASIU.

Pentru conformitate cu originalul:

Cluj, la 21 Septemvrie 1930.

EUGEN ALBU.

Asociația Inv. din jud Sălaj.**Proces-Verbal.**

Luat în adunarea generală a „Asociației Inv din jud Sălaj” ținută în Zălau sala teatrului orașenesc: în ziua de 15 Noemvrie 1930.

Președinte: SIMION OROS. Secretar: DUMITRU ALUNAR.

Prezenți: Membrii Asociației în număr de peste 400 persoane. Apoi dnii: D. V. Toni, preș, „Asoc. Gen. a Inv. din România”, Andrei Pora, v. preș. „Asoc. Inv. din Transilvania”, Ioan Mango primar, dr. Victor Deleu deputat, Gheorghe Tulbure inspector școlar, Dumitru Mărgineanu revizor școlar, Ioan Codreanu ș. rev. de birou, Aug. Croșpoi, Ioan Rațiu, Alex. Pop și Grigorie Dobocan s. revizori de control Leontin Ghergariu dir. liceu Gheorghe Matieșan prof. la școala norm, de băeți și alți intelectuali din loc și jur

Sedința I.

1. La ora 8—9 dim. în bisericile române din localitate s'a celebrat serviciul divin, la care membrii au luat parte în corpore.

2. La ora 10 a. m. președintele Simion Oros. deschide adunarea generală.

În vorbirea sa de deschidere, președintele arată, care a fost situația învățătorimei confesionale române cu 15-20 ani în urmă, când trebuia să lupte aceasta învățătorime ca să-și apere numele de „român” pe care stăpânitorii de ieri vroiau să i-l iee cu orice preț. Condamnă totodată atitudinea acelor învățători cari sau înregimentat în tabăra dușmanului, unde erau întrebuințați ca o unealtă împotriva fraților lor de același neam și de același sânge.

În continuare scoate în relief motivele, cari sunt la baza mișcărilor dăscălești din timpul de acum. În primul loc amintește de mizeria ce crește zilnic în rândurile învățătorilor, al cărei cază o află în salarizarea proastă și achitarea nerogulată și cu mari intirziciri a lefei. Nu lasă neamintit nici supraincercărea învățătorilor cu activitate extrașcolară, precum nici nedreptățile ce li-se fac prin neaplicarea întocmai — sau de loc — a legii privitoare la drepturi. Sunt mulți învățători încă și azi, cari nu vre-

au să înțeleagă că, numai în solidaritate este puterea care duce la izbândă.

Vorbind de bugetele școlare subliniază situația disperată a Comitetelor școlare, cari nu pot să facă față necesităților, căci primăriile să arată dușmane școlei prin neachitarea sumelor prevăzute și aprobate în bugetele școlare.

Suprimarea școlilor și reducerea numărului învățătorilor dovedește lipsa morală a celor chemați a da mai larg sprijin culturii naționale.

Privitor la penzionările proiectate ale unor învățători cu ani de serviciu sub 30, cere observarea legii din partea superiorității. Desaprobă politica în școală și o arată ca un rău, din care cauză, unde este cazul, învățământul nu înflorește, ci acolo se observă chiar regres.

Ca o armă puternică ce asigură orice izbândă este presa profesională, prin care discuțiile și hotărârile să se aducă la cunoștința celor în drept ca să revină asupra părerilor eronate în chestiuni școlare, pentru îndreptare.

Salută pe reprezentanții autorităților și deschide ședința.

Ad. 2. Adunarea generală ia act cu aprobare de cuprinsul cuvântului de deschidere, aplaudând la adresa președintelui și reprezentanților autorităților.

Se ia spre știre telegrama următoare: dlui preș. Asoc. regionale a Inv. din Transilvania. Dlui Simion Oros preș. Asoc. Inv. Sălăgeni.

Reținut în ultimul moment rog transmiteți colegilor urări călduroase dorind spor la muncă și activitate rodnică și solidară în cadrele Asociației Bochiș-Bistrița.

3. Pentru verificarea procesului verbal al ședințelor adunării se propune o comisiune din următorii membrii: Cîrțiu Nichita, Ioan Gozman și Dumitru Ilea.

Ad. 3. Se ia act cu aprobare.

4. Urmează prezentarea raportului general al comitetului central a). asupra activității Secției dela ultima adunare generală începând, b). asupra cassei.

Având în vedere împrejurarea că, ambele rapoarte au fost publicate în broșură și revista „Școala Noastră“ No. 14-15 anul 1930 și prin urmare membrii au cunoștință de cuprinsul rapoartelor se propune a se considera ca cetite.

Art. 4. Se aproabă.

5. Alegerea comisiunilor pentru verificarea rapoartelor de a p. 5 a) și b) din programul ședinței.

Se propune.

a) Pentru verificarea raportului general dnii; Iluțiu Vasile, Știrbu Ioan și Fabian Iuliu,

b) Pentru raportul asupra cassei dnii: Maxim Augustin, Rusu Grigoriu și Cordiș Victor.

Ad. 5. Se aprobă. Comisiunile sunt rugate a-și începe funcțiunea.

6. Președintele invită pe Dl. D. V. Toni președintele „Asoc. Gen. a Inv. din România“ ca să-și țină conferința.

Dl. conferențiar vorbește de „*Invățătorul ca factor cultural*“
Invățătorul trebuie să cunoască curente care stăpânesc. Societatea în Ardeal dă lupta pentru susținerea eului național; în vechiul regat se ducea lupta pentru desrobirea economică a țărânimii prin cooperatții. Pe teren politic a cerut votul universal, ba chiar și exproprierea și în fine a luptat și pentru lărgirea hotarelor țării căzând pe câmpul de onoare peste unanimitate învățători. Acestea au fost problemele dinaintea războiului și învățătorimea totdeauna era printre cei dintâi luptători. După război sunt curente și idei noi. Azi lupta, concurența se dă și între națiunile-aliatelor, dar pe teren cultural-economic. La noi analfabetismul se ridică la 60%, iar în Basarabia analfabetismul e de 90%. Față de acest mare procent statul nu face nimic, din contra reduce numărul școlilor și al membrilor corpului didactic, care fapt este mai mult ca rușine.

Se impune redeschiderea cursurilor de adulți, punerea în activitate a cercurilor culturale, înființare de biblioteci populare în fiecare comună. Ne dă ca exemplu Cehoslovacia. Invățătorimea înainte de toate trebuie să aibă în vedere problema națională prin cultivarea datinelor strămoșești, a manifestării ideii naționale, excursii școlare pentru a cunoaște trecutul neamului și patria. Invățătorii trebuie să fie înfăptuitorii consolidării naționale și păstrătorii credinței strămoșești. Aceasta activitate a învățătorilor trebuie să fie în armonie cu a pretului. Invățătorul trebuie să aibă și o conduită față de politică a cetățeanului, contrabalanzând pe demagogii politici. Să ne educăm pe noi înșine mai întâi, căci și noi avem păcate politice. Vorbește de spiritul mare-

lui Spiru Haret, care cel dintâi a dat atenția cuvenită învățătorului ridicându-l din noi anul unde se găsea. Ministerul trebuie să-i asigure învățătorului forța materială ca să poată face destul cerințelor ca să putem avea învățători cu pregătiri universitare. Pentru realizarea acestor probleme se va lucra în cadrele asociațiilor profesionale. Pe drapelul Asociațiilor noastre trebuie să fie înscrise aceste idei.

Ad. 6. Președintele mulțumește dlui D. V. Toni pentru conferința atât de bogată în idei și documentată, iar adunarea aplaudă.

7. Urmează conferința dlui Gheorghe Iancu din Carăi despre: *Problema satului românesc, rolul învățătorului în desfășurarea ei*.

Viața rurală a țării noastre a atras atenția atât a admiratorilor cât și cercetătorilor de seamă a neamului.

Cercetătorii au urmărit aceasta viață rurală în cadrul celei sociale în care se desfășoară ca, anume „satul“.

Problema „satului“ românesc a avut atenția celor ce anul trecut la „Fundatia Carol“ într'un ciclu de 9 conferințe, au trecut în atenția publicului românesc ansamblul de aspecte ce-l oferă „satul“.

Cercetările cu atâta interes pentru viața intelectuală a țării trebui să intereseze pe învățători, mai mult ei fiind cei ce trăesc într'adevăr viața „satului“, ei pot de informații destul de sugestive, pe când un simplu observator desprinde din aceasta desfășurare a vieții satului numai frânturi.

Cercetând din cele mai vechi timpuri aceasta celulă socială „satul“, ce, după o definiție a dlui Hans Otto Roth, este fenomenul social specific românesc, acea sinteză ideală de viață română cu elementa decide și slave, creația istorică socială ce se confundă într'o unitate indisolubilă, au creația ființei noastre etnice.

În opoziție cu orașul, creație comercială, industrială, cosmopolită, ce însăși numele îl indică, de origine străin: oraș unguresc, țârg nemțesc, „satul“ e moștenire romană prin însuși numele, derivând după unele interpretări dela „satum“, pluralul dela „sata“ sămănătură, ori dela „post satum“ întăritură de apărare.

Dacă „satul“ e leagănul organic autentic al tuturor menifestărilor de viață pur românească cu tot ce implică ea, apoi tratamentul oferit din partea conducătorilor a fost de mulțori de

parte de realități. În locul liniștei patriarhale, gălăgia politică, în locul rămânerii misionarilor la datorie, smulgerea de mulțori pentru unele vagi formule de viață democratică, rămânând sufletul țaranului pradă propovăduitorilor citirași cu biblia în mână.

Școli teoretice, ce trebuiesc a fi desființate în loc să se fi cautat a se trăi viața aceasta rurală cât mai autentic, respectarea acestei înfrățiri adânci de energie sufletească cu specificul naturii inconjurător, de unde pentru atâtea aspectul de indiferență a țaranului față de „progres“ cultural. Nu este altceva decât sentința conservatorică manifestată față de cea ce-i este streină.

„Imobilitatea“ cu care în mod gratuit este tratat, va dispărea când în toate părțile va fi tratat cu cea ce îi este produsul său etnic în materia de viață spirituală, ce se află în unele părți necolecționat, în ori ce sat îndepărtat unde se află resturi atât de producții arhitecturale istorice, cât și orice produse spirituale ale poporului nostru, învățătorul are datoria să aduna în muzeul școlar sau comunal.

Numai trăind „satul“ românesc viața autentic românească originală atât prin instituții acomodată cât și conducători profani înțelegători, va putea neamul nostru a se menține ca ființă etnică de care probleme învățătorii sau compins cei dintâi, căci ei au cerut acomodarea școlii către viața specific ocupației noastre realizări ce tot prin ei se pot câștiga.

Ad. 7. Asistența ascultă conferința cu luare aminte, iar conferențiarul este răsplătit cu aplauze.

La ora I p. m. prima ședință a adunării generale se ridică, urmând banchetul dat în onoarea dlui D. V. Țoni.

d. c. m. s.

Președinte ;

Secretar :

(ss.) *Simion Oros.*

(ss.) *D. Alunar.*

Cetit și verificat de noi.

(ss.) *Nichita Cirițiu.*

(ss.) *Ioan Gozman.*

(ss.) *Dumitru Ilea.*

(Va urma)

Greșeli de tipar.

În numărul anterior (16—17) s'au strecurat câteva greșeli de tipar, anume:

Pag. 518 rândul 9. din jos în sus, în loc de: 18, se va citi: **15**.

Pag. 519 rândul 4. din jos în sus, în loc de: Gândul lui era, se va citi: *Gândul lui nu era.*

Pag. 521 rândul 5. din sus în jos, în loc de: lacta, se va citi: *Jarda.*

Pag. 521 rândul 13 din sus în jos, în loc de: forul, se va citi: *farul.*

Pag. 521 rândul 14. din sus în jos, în loc de: lunei, se va citi: *bunei.*

Pag. 527 rândul 14. din jos în sus, în loc de: dezvoltare, se va citi: *devotate.*

Pag. 528 rândul 3. din sus în jos, în loc de: apreciază, se va citi: *apreciere.*

Facem cuvenita rectificare

Red.

